
Arvonlisävero aloittavan yrityksen taloushallinnossa

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Liiketalous

Visamäki, kevät 2015

Tiina Hämäläinen

Tiina Hämäläinen

Visamäki
Liiketalouden koulutusohjelma
Laskentatoimi

Tekijä	Tiina Hämäläinen	Vuosi 2015
Työn nimi	Arvonlisävero aloittavan yrityksen taloushallinnossa	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tutkimusongelmana oli selvittää, mitä aloittavan yrittäjän tulisi tietää arvonlisäverosta yritystoimintaa aloittaessa. Tavoitteena oli tutkia arvonlisäverotusta pienen yrittäjän näkökulmasta ja arvonlisäverovelvollisen taloushallinnon tehtäviä.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsiteltiin arvonlisäverotusta sekä siihen liittyviä taloushallinnon tehtäviä. Painopisteenä työssä oli pienen perusteella olevan yrityksen arvonlisäverotus. Teoriatiedon pohjana olivat verohallinnon ohjeet, arvonlisäverotusta käsittelevät teokset ja artikkelit. Teoria-tietoa aiheesta oli saatavilla runsaasti.

Tarkoituksena oli tehdä selkeä ohjeistus arvonlisäverotuksen käytänteistä yritystoimintaa aloittavalle yrittäjälle. Toimeksiantajalle arvonlisäveroon liittyvät kysymykset ovat välttämätöntä tietoa yritystä perustettaessa. Opinnäytetyön empiirisessä osassa tehtiin teemahaastattelut toimeksiantajalle, tilitoimistolle ja verohallinnon edustajalle. Haastattelujen tarkoituksena oli selvittää, millaisia ongelmia yrittäjillä oli arvonlisäverotuksessa, sekä mitkä asiat olivat yrityksille kaikkein oleellisimpia arvonlisäverotuksen osalta. Haastatteluissa selvitettiin myös, kuinka tunnollisesti yritykset noudattavat arvonlisävelvollisuudesta johtuvia veloitteitaan.

Ohje tehtiin yritykselle Driving Coach, joka tulee toimimaan liikenneopetusalalla. Yritys tulee myymään opetus- ja konsultointipalveluita autokouluille ja ammattivalmistaville oppilaitoksille. Liiketoiminta-alue on palvelukauppa, johon sovelletaan yleistä 24 % verokantaa.

Opinnäytetyön tuloksena oli arvonlisävero-ohje yritykselle Driving Coach. Ohje laadittiin teoriatiedon ja teemahaastatteluista saadun tiedon perusteella. Yrittäjän on tärkeä hoitaa verovelvollisuutensa huolellisesti ja aikataulussa. Jos oma talousosaaminen on heikkoa, kannattaa palkata tilitoimisto tekemään taloushallinnon työt. Tästäkin huolimatta yrittäjän tulisi tietää perusasiat arvonlisäverotuksesta, jotta yritystoiminta olisi kannattavaa.

Avainsanat arvonlisävero, arvonlisävelvollisuus, vähennysoikeus
Sivut 34 s. + liitteet 3 s.

Visamäki
Degree Programme in Business Administration

Author	Tiina Hämäläinen	Year 2015
Subject of Bachelor's thesis	VAT in a start-up company's financial management	

ABSTRACT

The objective of the thesis was to find out what a new entrepreneur should know about the value added tax. The aim was to investigate the value added tax from the small entrepreneur's point of view as well as VAT in financial management.

The theory part discusses the value added tax in general and its impact on financial management. The emphasis in the thesis was on the new and small company's value added taxation. The theory was based on the knowledge of the tax administration instructions, publications and articles dealing with the VAT. There is a lot of information available on this topic.

The aim was to make clear guidelines on VAT practices for new entrepreneurs. Issues related to value added taxation are essential information when establishing a company. The empirical part includes theme interviews made to the client, the accounting firm and the tax administration representative. The purpose of the interviews was to find out what kind of problems entrepreneurs have concerning the value added taxation, as well as to find out what are most relevant factors in value added taxation to the company. The interviews also tried to establish how conscientiously and how well companies manage their VAT obligations.

The instructions for VAT were made to the company named Driving Coach who will operate in the traffic education sector. The company will provide education and consulting services to the driving schools and professional preparation for the educational institutions. The business area is the inter-company trade in services, subject to the overall 24 % tax rate.

The result of the thesis was a VAT manual for the company Driving Coach based on the knowledge of the theory and interviews. The entrepreneurs should deal with their tax issues carefully and on schedule. If the entrepreneurs' financial skills are poor, they should hire an accounting firm to take care of the financial tasks. Nevertheless, the entrepreneur needs to know the basics of value added taxation.

Keywords value added tax, subject to VAT, right of deduction
Pages 34 p. + appendices 3 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	ARVONLISÄVEROTUS.....	2
2.1	Lainsäädäntö.....	3
2.2	Arvonlisävero valtion tulona.....	3
3	ALV-VELVOLLISUUDEN VAIKUTUS TALOUSHALLINTOON	7
3.1	Arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröityminen.....	7
3.2	Yleinen vähennysoikeus.....	8
3.3	Huojennus pienille yrityksille	8
3.4	Arvonlisäverottomuus	9
3.5	Arvonlisäveron vaikutus hinnoitteluun	11
3.6	Arvonlisäveron merkitseminen laskuihin.....	12
3.7	Käteisalennukset.....	13
4	ARVONLISÄVERON KIRJAUSPERIAATTEET	14
4.1	Kirjausvaihtoehdot	14
4.2	Kirjausten ajallinen kohdistaminen tilikauden aikana ja tilipäätöksessä	15
4.3	Verotili	15
4.4	Kausiveroilmoitus	16
4.5	Arvonlisävelvollisuuden laiminlyönnit	17
5	TEEMAHAASTATTELUT ARVONLISÄVEROSTA.....	19
5.1	Johtopäätökset verosihteerin haastattelusta.....	20
5.2	Johtopäätökset tilitoimistoyrittäjän haastattelusta.....	21
5.3	Johtopäätökset toimeksiantajan haastattelusta	21
6	ALV-OHJE ALKAVALLE YRITYKSELLE DRIVING COACH.....	23
6.1	Arvonlisävero ja arvonlisäverovelvollisuus	23
6.2	Vähennysoikeus	24
7	ALV TOIMENKSIANTAJAN TALOUSHALLINNOSSA.....	26
7.1	Arvonlisäveron määrän laskeminen	26
7.2	Arvonlisäveron ilmoittaminen ja maksaminen	27
7.3	Tilikartta.....	27
7.4	Laskujen kirjaaminen ja laskumerkinnät.....	29
7.5	Arvonlisäveron huomioiminen hinnoittelussa	31
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	32
	LÄHTEET	33
Liite 1	Teemahaastattelu verosihteerille	
Liite 2	Teemahaastattelu tilitoimistolle	
Liite 3	Teemahaastattelu toimeksiantajalle	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyö käsittelee arvonlisäveroa ja arvonlisäverovelvollisuutta sekä siihen liittyviä taloushallinnon tehtäviä pienen yrityksen näkökulmasta. Arvonlisäverotus vaikuttaa jokaisen yrittäjän liiketoimintaan, siksi arvonlisäverotuksen perusasioiden tunteminen on yrittäjille tärkeää.

Opinnäytetyön toimeksiantaja on aloittava yritys Driving Coach. Tuleva yrittäjä on aloittamassa liiketoimintaa liikenneopetusalailla. Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena on ohjeistaa toimeksiantajaa arvonlisäveroon liittyvissä kysymyksissä. Toimeksiantajalla ei ole aikaisempaa yrittäjäkokemusta, eikä kokemusta yrityksen taloushallintoon liittyvistä tehtävistä.

Työn teoriaosuudessa käsitellään arvonlisäveroa, arvonlisävelvollisuutta sekä arvonlisäveron kirjaamiseen liittyvät käytänteitä. Tietoa on saatavilla paljon. Lähteinä ovat alan uusimmat painokset, artikkelit ja ohjeet, koska lainsäätö muuttuu jatkuvasti.

Empiirisessä osassa käytetään kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Haastateltavat henkilöt on valittu tarkasti heidän tietämyksensä ja kokemuksensa mukaan. Kolmea haastatteluun osallistunutta henkilöä yhdistää kiinnostus arvonlisäverotukseen. Oman näkemyksensä kertovat verohallinnon ammattilainen, tilitoimistoyrittäjä sekä opinnäytetyön toimeksiantaja. Teemahaastattelujen avulla saadaan asiantuntijoiden vinkkejä ja kokemuksia, joita voidaan hyödyntää arvonlisävero-ohjetta laadittaessa. Haastattelujen tarkoituksena on selvittää, mitkä ovat yrittäjille haastavia asioita arvonlisäverossa, mitä yrittäjän on tärkeä tietää arvonlisäverotuksesta sekä kartoittaa arvonlisäverotuksen ongelmakohtia. Haastattelut tehtiin ennen ohjeen laadintaa, jotta siinä ohjeistettaisiin keskeisiä asioita toimeksiantajan näkökulmasta.

Teoriatiedon ja teemahaastattelujen avulla, opinnäytetyön loppuun on laadittu ohje toimeksiantajalle arvonlisäverotuksen käytännön toimista. Ohjeessa on käytetty esimerkkejä teoriatietoa selventämään. Ohjeen tavoitteena on auttaa yrittäjää ymmärtämään arvonlisäveroon liittyvät velvollisuudet teoriassa ja käytännössä. Opinnäytetyö tuloksena on selkeä ja tiivis ohjeistus arvonlisäverotuksesta yrittäjälle, jolla ei ole aikaisempaa kokemusta taloushallinnon tehtävistä. Uuden yrittäjän on tärkeä tietää pääasiat, ja omaa liiketoiminta-aluetta koskevat asiat arvonlisäverotuksesta.

2 ARVONLISÄVEROTUS

Suomen verojärjestelmä voidaan jakaa kahteen osaan, välittömiin ja välillisiin veroihin. Välittömiä veroja maksetaan saaduista tuloista, kuten palloista. Välillisiä veroja maksetaan hyödykkeiden eli tavaroiden ja palveluiden vaihdannasta. Arvonlisävero on tärkein välillinen vero. Välillisellä verolla tarkoitetaan, että lopullisen veron maksavat kuluttajat. He eivät maksa arvonlisäveroa valtiolle, vaan tuotteen myyjälle. Myyjä tilittää veron valtiolle. (Koivumäki & Lindfors 2012, 49: Äärilä & Nyrhinen 2013, 28.)

Arvonlisävero on luonteeltaan kulutusvero. Kulutusverot kohdistuvat tavarain tai palvelun kulutukseen. Arvonlisäveron tarkoituksena on verottaa kulutusta. Tavarain tai palvelun myyjä lisää veronmäärän myymänsä tavarain tai palvelun hintaan. Kuluttaja maksaa arvonlisäveron, mutta yrittäjä tilittää sen valtiolle. Lopullisia kuluttajia ovat myös sellaiset yhtiöt, jotka harjoittavat toimintaa, joka ei ole vähennysoikeudenpiirissä. Arvonlisäveron määrä kannattaa ottaa huomioon tuotteen tai palvelun hinnoittelussa. Nollahintaan yrittäjän tulee lisätä kate ja arvonlisävero. (Rintala 2014.)

Arvonlisäverolain (1501/1993, AVL) 1. luvun 1§:n mukaan kaikesta liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta, tavarain tai palvelun myynnistä tulee suorittaa arvonlisävero valtiolle. Arvonlisäverolaissa ei ole määritelty, mitä liiketoiminnan muodossa toimimisella tarkoitetaan. Käytännössä liiketoimintaa on jatkuva ansiotatarkoituksessa tapahtuva toiminta. Liiketoiminta on ulospäin suuntautuvaa, itsenäistä ja siinä on yrittäjän riski. Myös markkina-asemaa ja kilpailutilannetta voidaan käyttää apuna, kun tarkastellaan tapahtuuko toiminta liiketoiminnan muodossa vai ei. Poikkeuksia säädetään arvonlisäverolain neljännessä luvussa. Poikkeuksia verovelvollisuuteen on tehty, esimerkiksi sosiaalisista ja muista yhteiskuntapoliittisista sekä hallinnollisista syistä. (Rintala 2014.)

Lähtökohtana arvonlisäverovelvollisuudessa on tavarain ja palveluiden laaja verollisuus. Vero on tarkoitettu maksettavaksi jokaisessa vaihdannan vaiheessa. Laajan verovelvollisuuden vastapainoksi on säädetty laaja vähennysoikeus. Tarkoituksena on että, lopullisen kuluttajan maksettaviksi jää vain hänen ostamansa tuotteen vero. Vähennysoikeuden tarkoituksena on estää verotuksen kertaantuminen. (Sirpoma & Tannila 2014, 19.)

Yritysmuodolla ei ole arvonlisäverovelvollisuudessa yleensä suurta merkitystä. Verovelvollisuus koskee lähtökohtaisesti kaikkia liiketoiminnan harjoittajia. Verovelvollinen voi olla luonnollinen henkilö, kuolinpesä, osakeyhtiö, osuuskunta, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, laivanisännöinti-yhtiö, konkurssipesä, julkisyhteisö, taloudellinen yhdistys, aatteellinen yhdistys ja yhtymä. Liikkeenharjoittajaa pidetään yhtenä verovelvollisena, vaikka hänellä olisi useita liikkeitä. Saman yrityksen eri toimipaikkojen välisiä tavarain ja palvelujen luovutuksia ei pidetä myynteinä. Ne eivät ole myyntejä, vaikka luovuttava toimipaikka veloittaisikin tavarain tai palvelun vastaanottajaa yrityksen sisäisellä laskulla. (Nieminen, Anttila, Äärilä & Jokinen 2015)

Arvonlisäverotus on neutraali verotusjärjestelmä. Arvonlisävero kohdistuu pääosin kaikkeen kulutukseen. Se ei vaikuta tavaroiden tai palveluiden hintoihin verrattuna tilanteeseen, jossa arvonlisäverotusta ei olisi. Arvonlisävero ei vaikuta kuluttajien ostopäätöksiin, eikä yrityksen tuotantomenetelmiä tai jakeluteitä koskeviin päätöksiin. (Juanto & Saukko 2014, 12.)

2.1 Lainsäädäntö

Arvonlisäverotus Euroopan Unionin jäsenmaiden välillä on yhdenmukaisesti. Arvonlisäverojärjestelmää sovelletaan kaikissa Euroopan Unionin jäsenvaltioissa. Alkuperäinen arvonlisäveron yhtenäistämisdirektiivi tuli voimaan vuonna 1977. Viimeisin uudistus direktiiviin tehtiin vuonna 2007. Uudistuksella pyrittiin selkeyttämään ja järjeistämään EU:n arvonlisäverosäännöksiä. Lähtökohtaisesti kaikkien jäsenmaiden arvonlisäverolait tulisi olla ainakin lähtökohtaisesti samankaltaisia. Arvonlisäverodirektiivi antaa raamit ja suuntaviivat, joilla kansalliset arvonlisäverolait säädetään. Arvonlisädirektiivin nojalla jäsenmaille annetaan kuitenkin mahdollisuus pieniin omiin säädöksiin. Maiden välillä on eroja esimerkiksi verokannoissa. (Rintala 2014; Sirpoma & Tannila 2014, 20.)

Suomen liittyessä Euroopan Unionin jäseneksi vuoden 1995 alusta, arvonlisäverodirektiivi tuli Suomen valtiota sitovaksi. Suomen arvonlisävero ei saa olla ristiriidassa direktiivin pakottavien säännösten kanssa. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 27 - 28.)

Arvonlisäverotus tehdään Suomessa arvonlisäverolain nojalla. Toisinaan voidaan joutua soveltamaan molempia arvonlisäverolakia ja arvonlisädirektiiviä. Etenkin, jos nämä ovat ristiriidassa keskenään. Yleinen kulutusverotusta säätelevä laki eli liikevaihtoverolaki otettiin Suomessa käyttöön toisen maailmansodan aikana vuonna 1941. Liikevaihtoveron oli tarkoitus olla väliaikainen ja paikata valtion taloutta. Liikevaihtoverolakia uudistettiin lukuisia kertoja. Nykyinen arvonlisäverolaki (1501/1993, AVL) tuli voimaan 1.6.1994. Ennen tätä lakia vain tavaroiden myynnistä ja harvojen palveluiden myynnistä, tuli maksaa liikevaihtoveroa. (Rintala 2014; Äärilä & Nyrhinen 2013, 25.)

2.2 Arvonlisävero valtion tulona

Suomessa on neljä verokantaa. Yleinen käytettävä arvonlisäveroprosentti on 24. Arvonlisäverolaissa on luettelot tavaroista ja palveluista, jossa käytetään verokantoja 10 ja 14. Nollaprosenttia sovelletaan usein kansainvälisissä tilanteissa. Arvonlisäverovelvollisuuden ulkopuolista toimintaa on arvonlisäverolain neljännessä luvussa lueteltujen tavaroiden ja palveluiden myynti, esimerkiksi lain nojalla järjestettävä koulutus. (Rintala 2014.)

Taulukko 1. Verokannat Suomessa vuonna 2015. (Veronmaksajat 2015.)

24 %	Yleinen verokanta
14 %	Elintarvikkeet, ravintola- ja ateriapalvelut ja eläinten rehut (ei eläimet, juomavesi, alkoholijuomat ja tupakka)
10 %	Henkilökuljetukset Kirjat Liikuntapalvelut Lääkkeet Majoituspalvelut Pääsyliput kulttuuri-, sirkus- ja urheilutapahtumiin, elokuvaan ja huvipuistoihin Yleisradion valtion televisio- ja radiorahastosta saama määräraha Vähintään kuukaudeksi tilattujen sanoma- ja aikakauslehtien myynnit
0 %	Vienti Suomen ulkopuolelle suuntautuvat tavarakuljetukset Yleishyödyllisten yhteisöjen jäsenlehtien myynti Kansainvälisessä liikenteessä käytettävien vesialusten ja kansainvälistä liikennettä harjoittavan yhtiön ilma-alusten myynti
Vapautus	Sairaanhoito, lääkärinhoito, hammashoito Sosiaalihuoltoon ja sosiaaliturvaan liittyvät palvelut Koulu- ja yliopisto-opetus, ammattikoulutus Rahoitus- ja vakuutuspalvelut (ei kuitenkaan tallelokeroiden vuokraus ja neuvontapalvelut) Arpajaiset ja rahapelit, Esiintyvien taiteilijoiden palkkiot Kiinteistöjen sekä rakennusmaan myynti Julkiset hautauspalvelut

Arvonlisäverokannan suuruus aiheuttaa kritiikkiä pienyrittäjien keskuudessa. Parturi-kampaamoyrittäjän Riitta Rintalan mukaan, korkea arvonlisäverokanta vaikuttaa negatiivisesti liiketoiminnan kannattavuuteen. Hän toivoisi, että arvonlisäverokantaa laskettaisiin parturi-kampaamoalalla 10 prosenttiin. Hänen mielestään, verokannanlasku lisäisi sekä työpaikkojen että yrittäjien määrää. Verokannan laskeminen alentaisi palvelun lopullista hintaa ja lisäisi asiakkaiden määrää. Rintala uskoo, että lopulta verokannan lasku lisäisi valtion verotuloja. Rintalan tietää, että korkea arvonlisäverokanta vaikuttaa myös harmaantalouden lisääntymiseen parturi-kampaamoalalla. Alalla on yrittäjiä, jotka tekevät työtä verottajalta ja muilta viranomaisilta piilossa. (Karppinen 2015, 4.)

Taulukko 2. Arvonlisäverokannat EU-maissa vuonna 2014. (Verohallinto 2014.)

	% verottomasta hinnasta	
	Yleinen verokanta	Alennetut verokannat
Unkari	27	5/18
Ruotsi	25	6/12
Tanska	25	-
Romania	24	5/9
Suomi	24	10/14
Irlanti	23	9/13,5
Kreikka	23	6,5/13
Portugali	23	6/13
Puola	23	5/8
Italia	22	10
Alankomaat	21	6
Belgia	21	6/12
Espanja	21	10
Latvia	21	12
Liettua	21	5/9
Tšekki	21	15
Bulgaria	20	9
Itävalta	20	10
Ranska	20	5,5/10
Slovakia	20	10
Viro	20	9
Yhdistynyt kuningaskunta	20	5
Kypros	19	5/9
Saksa	19	7
Malta	18	5/7
Luxemburg	15	6/12

Suomen arvonlisäverokanta on keskimääräistä korkeammalla, verrattuna muihin EU-maihin. Arvonlisäverotus on Suomessa viidenneksi ankarinta. Verohallinnon taskutilaston mukaan arvonlisäverokanta on suurin Unkarissa ja pienin Luxemburgissa. Vuonna 2015 EU-maiden keskimääräinen yleinen arvonlisäverokanta on 21,6 prosenttia. (Verohallinto 2014; Veronmaksajain keskusliitto 2015.)

Taulukko 3. Kansainvälinen vertailu arvonlisäverokannoista vuonna 2011 ja 2012. (Verohallinto 2014)

	Arvonlisäveron %-osuus veroista		Arvonlisäveron %-osuus brutto- kansantuotteesta	
	2011	2012	2011	2012
Suomi	20,6	20,7	8,9	9,1
Ruotsi	21,5	21,2	9,6	9,4
Norja	18,0	18,3	7,8	7,7
Tanska	20,7	20,7	9,9	9,9
Islanti	21,6	22,3	7,8	8,3
Saksa	19,8	19,4	7,3	7,3
Belgia	16,1	15,9	7,1	7,2
Itävalta	18,6	18,6	7,8	8,0
Luxemburg	17,0	17,9	6,3	6,8
Ranska	16,4	16,0	7,3	7,2
Sveitsi	12,7	12,4	3,6	3,5
Yhdistynyt kuningaskunta	20,6	20,9	7,3	7,4
Irlanti	22,4	21,6	6,2	6,1
Italia	14,5	13,7	6,2	6,1
Espanja	16,7	16,6	5,3	5,4
Portugali	-	26,1	-	8,5
Kanada	14,3	14,6	4,4	4,5
Yhdysvallat	8,1	7,8	2,0	1,9
Japani	16,3	-	2,7	2,7

Arvonlisäveron osuus Suomen valtion tulosta on merkittävä. Suomen valtio sai arvonlisäverotuksesta tuloja 18,8 mrd. euroa vuonna 2013. OECD:n tilaston mukaan, Suomessa arvonlisäveron osuus verotuksessa on viidenneksi suurinta verrattuna muihin maihin kansainvälisessä vertailussa. Vuonna 2012 se oli 20,7 % prosenttia kaikista veroista. Arvonlisäveron osuus veroista oli vertailussa suurin Portugalissa ja pienin Yhdysvalloissa. Arvonlisäveron osuus bruttokansantuotteesta oli Suomessa kolmanneksi suurinta. Suurin arvonlisäveron osuus bruttokansantuotteesta oli Tanskalla ja pienin Yhdysvalloilla. (Verohallinto 2014.)

Eri maiden arvonlisäverokannat ovat muuttuneet kansainvälisen talouskriisin vuoksi poikkeuksellisen paljon viime vuosina. Julkisen talouden alijäämää on paikattu arvonlisäverotusta korottamalla. Osa maista on, kuitenkin pyrkinyt elvyttämään talouttaan alentamalla väliaikaisesti arvonlisäverokantojaan. Eniten arvonlisäverokantojen korotuksia ovat tehneet Romania, Unkari ja Kreikka. (Veronmaksajain keskusliitto 2015.)

Kulutusverojen keskeinen tavoite on, kerätä tuloja julkiselle taloudelle, sekä ohjata kuluttajien käyttäytymistä. Arvonlisävero on yksi keskeisimmistä kulutusveroista. Suurin osa kulutusverotuloista koostuu arvonlisäverosta, koska se kohdistuu kaikkeen kulutukseen. Muita kulutusveroja ovat: tupakkaverot, energiaverot, ajoneuvovero ja jätevero. (Veronmaksajain keskusliitto 2014.)

3 ALV-VELVOLLISUUDEN VAIKUTUS TALOUSHALLINTOON

Pääsäännön mukaan arvonlisäveroa maksetaan tavarán tai palvelun liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta myynnistä. Verovelvollisuus merkitsee velvollisuutta tilittää myynnistä arvonlisävero, jos myynti tapahtuu liiketoiminnan muodossa. Liiketoiminnan liikevaihdon ylittäessä 8 500 euroa 12 kuukauden tilikaudenaikana, yritys on arvonlisäverovelvollinen. Verovelvollisuus voi velvoittaa myös sivutoimisesti ja satunnaisesti liiketoimintaa harjoittavaa, mikäli 8 500 euroa ylittyy. Verovelvollisuuden myötä yrittäjällä on oikeus vähentää liiketoimintaa varten suoritettuihin ostoisiin liittyvä arvonlisävero. (Rintala 2014; Äärilä & Nyrhinen 2013, 31.)

Liiketoiminnan harjoittamisen oikeudellisella muodolla ei ole merkitystä arvonlisäverotuksessa. Verovelvollisuus edellyttää toiminnan harjoittamista itsenäisesti. Verovelvollisuuden selvittämiseksi tarvitaan tietoa siitä, milloin toiminnan katsotaan tapahtuvan liiketoiminnan muodossa. Tarkastella tulee myös, mitä pidetään tavarán tai palvelun myyntinä ja onko toiminta tapahtunut Suomessa. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 31.)

Suomen arvonlisäveroa sovelletaan vain, jos tavarán tai palvelun myynti, maahantuonti tai yhteisöhanke tapahtuu Suomessa. Myös ulkomaalaisten henkilöiden ja yhteisöjen on suoritettava Suomessa tapahtuvasta liiketoiminnasta arvonlisäveroa. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 32.)

3.1 Arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröityminen

Tulevan yrittäjän tulee selvittää jo ennen yrityksen perustamista, mihin veroviranomaisten ylläpitämiin rekistereihin yritys pitää rekisteröidä. Osan merkinnöistä voi tehdä takautuvasti, mutta muutokset saattavat kestää kauan. Verorekisteröinnit suorittaa se Verohallinnon toimipaikka, jonka alueella yrityksellä on kotipaikka tai jonka asiakkaaksi se on merkitty. Patentti- ja rekisterihallitus ovat vuodesta 2001 alkaen, pitäneet yhteistä yritys- ja yhteisötietojärjestelmää (YTJ). Yhteisen tietojärjestelmän ansiosta kaikki tarvittavat rekisteröinnit edellä mainituille viranomaisille, voidaan tehdä yhdellä lomakkeella. Arvonlisäverovelvolliseksi ilmoittaudutaan arvonlisäverollisen liiketoiminnan alkaessa. Arvonlisäverovelvolliseksi voi ilmoittua myös jo verollista liiketoimintaa varten tehtävien hankintojen alkaessa. (Sirpoma & Tannila 2014, 24.)

Arvonlisäverovelvolliseksi voidaan hakeutua myös vapaaehtoisesti. Yritys hakeutuu yleensä verovelvolliseksi joko oman ostovähennysoikeuden tai asiakkaan ostovähennysoikeuden vuoksi. Arvonlisäverovelvollisuus voi myös parantaa yrityksen luotettavuutta toisten yritysten näkökulmasta. Hakeutujan on esitettävä rekisteröintilomakkeella selvitys liiketoiminnan laajuudesta. Selvityksen perusteella verovirasto päättää, täytyvätkö ehdot liiketoiminnan laadun osalta. Huomioon kannattaa ottaa, että verovelvollisuus tulee pääsäännön mukaan koko toiminnasta. Verorekisteröintejä varten yrityksen on annettava veroviranomaisille kirjallinen ilmoitus. Yrityksen perustamisvaiheessa yritys tekee perustamisilmoituksen Y1-, Y2- tai Y3-lomakkeella yhtiömuodosta riippuen. (Sirpoma & Tannila 2014, 24 – 27.)

Liikevaihdon ylittäessä 8 500 euroa, arvonlisäverovelvollisuus koskee koko liikevaihtoa. Mikäli elinkeinonharjoittaja on arvioinut liikevaihtonsa liian suureksi, ja on tämän vuoksi ilmoittautunut verovelvolliseksi, hän voi vaatia Verohallinnolta rekisteristä poistamista. Jos elinkeinonharjoittaja on arvioinut liikevaihdon liian pieneksi, eikä ole siksi ilmoittautunut verovelvolliseksi, hänet merkitään verovelvolliseksi takautuvasti. Arvioitaessa liikevaihdon suuruutta kannattaa olla realistinen, jotta ei joudu maksamaan myöhästymismaksuja ja veronkorotuksia. Näin voi käydä esimerkiksi, jos 8 500 ylittyy tilikauden lopulla. Jos uuden yrittäjän tilikausi on jokin muu kuin 12 kuukautta, muutetaan liikevaihto vastaamaan 12 kuukauden tilikautta. (Juanto & Saukko 2014, 28; Rintala 2014.)

3.2 Yleinen vähennysoikeus

Vähennysoikeudella tarkoitetaan, että verovelvollinen yritys saa vähentää tilitettävän veron määrästä, ostamiensa tuotantopanosten hintoihin sisältyvän arvonlisäveron. Jos vähennettävä vero ylittää myynnistä suoritettavan veron määrän, erotus vähennetään muista kausiveroilmoituksella ilmoitettavista veroista. Mikäli erotus on edelleen negatiivinen, veroviranomaiset palauttavat erotuksen rahana. Vähennysoikeuden johdosta arvonlisävero ei ole verovelvolliselle kustannus, vaan läpikulkuerä. Arvonlisäveron maksaa aina kuluttaja. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 29, 191.)

Käytännössä veron kertaantumisen estäminen edellyttää, että kaikkien hankintojen hintoihin sisältyvä vero on vähennyskelpoinen. Myös laajaveropohja on edellytys veronkertaantumisen ehkäisemiseksi, koska vain arvonlisäverovelvollisilla on vähennysoikeus. (Juanto & Saukko 2014, 13.)

Arvonlisäverolain vähennysjärjestelmän pääsääntönä on, että kaikki verollista liiketoimintaa varten suoritettavat verot ovat vähennyskelpoisia, ellei laissa ole vähentämistä kielletty. Vähentää saa myös tavaran maahantuonnista, yhteisöhankinnasta ja käännetynverovelvollisuuden perusteella suoritettua arvonlisäveron. (Koivumäki & Lindfors 2012, 554; Äärilä & Nyrhinen 2013, 191, 207.)

Vain suomalaisen arvonlisäveron saa vähentää. Jos laskussa on jonkun muun maan arvonlisävero, sitä ei saa vähentää, vaan se pitää hakea ulkomaalaispalautuksena. ALV 114 pykälässä on luettelo ostoista, joita ei saa vähentää. Näissä tapauksissa ostohintaan sisältyvä vero on kustannus ostajayritykselle. (Koivumäki & Lindfors 2012, 554; Äärilä & Nyrhinen 2013, 191, 207.)

3.3 Huojennus pienille yrityksille

Arvonlisäverovelvollisuuden huojennus on määritelty arvonlisäverolakiin, jotta se tukisi paremmin pienyritysten kasvumahdollisuuksia. Verovelvollisuuden 8 500 euron liikevaihtorajaan on liitetty asteittainen huojennus. Huojennus pienentyy asteittain liikevaihdon kasvaessa. Se poistuu kokonaan 22 500 euron liikevaihdon kohdalla. (Juanto & Saukko 2014, 25.)

Arvonlisäveron alarajahuojennustiedot ilmoitetaan kausiveroilmoituksella, joko tilikauden viimeisenä kuukautena tai kalenterivuoden viimeisenä kohdekautena. Tietojen ilmoitusajanjakson pituus on asiakaskohtainen. Verovelvollinen, joka on jättänyt huojennuksen tiedot ilmoittamatta, tai ilmoittanut huojennuksen liian pienenä, saa ilmoittamatta jääneen osan palautuksena. Tämä selvitys on tehtävä kolmen vuoden kuluessa huojennusta koskevan tilikauden päättymisestä. Verovelvollisen virheellisten tietojen johdosta aiheutunut liian suuri huojennuksen määrä, on maksettava Verohallinnolle takaisin. Verohallinnon on määrättävä virheellinen huojennus, maksettavaksi takaisin kolmen vuoden kuluessa sen tilikauden päättymisestä, jota huojennus koskee. (Juanto & Saukko 2014, 26.)

3.4 Arvonlisäverottomuus

Pääsääntöisesti kaikki Suomessa tehty liiketoiminta on arvonlisävelvollista. Arvonlisäverolaissa on määrätty poikkeuksia verovelvollisuuteen. Poikkeukset liittyvät usein myyjän toiminnan luonteeseen ja laajuuteen tai myyjän asemaan. Liikkeenharjoittaja voi olla osasta toiminnastaan arvonlisäverovelvollinen, vaikka osa toiminta olisikin sellaista, josta veroa ei joudu maksamaan. (Koivumäki & Lindfors 2012, 51; Salomaa & Heino 2014.)

Vähäisestä liiketoiminnasta yrityksen ei ole pakko olla arvonlisävelvollinen. Liiketoimintaa pidetään vähäisenä silloin, kun se ei ylitä 8 500 euroa 12 kuukauden tilikauden aikana. Vähäisen liiketoiminnan raja koskee kaikkia yritysmuotoja. Raja ei päde kuntiin eikä ulkomaalaisiin, joilla ei ole kiinteää toimipaikkaa Suomessa. Vähäisen liiketoiminnan harjoittaja ei voi vähentää hankintojensa arvonlisäveroa, koska ei ole arvonlisäverovelvollisenrekisterissä. Arvonverovelvolliseksi kannattaa hakeutua, mikäli liikkeenharjoittaja tekee suuria hankintoja. Tällöin vähennettäviä arvonlisäveroja kertyy enemmän, kun mitä myynnistä joutuu maksamaan. (Koivumäki & Lindfors 2012, 51; Sirpoma & Tannila 2014, 149 – 150.)

Vahtera (2014) kritisoi kirjoituksessaan Suomen arvonlisäverotuksen matalaa alarajaa. Hän ehdottaa verovelvollisuuden alarajan nostoa 50 000 euroon. Hän kirjoittaa, että Suomessa arvonlisäverovelvollisuuden alaraja on ollut 20 vuotta 8 500 euroa. Monissa muissa maissa arvonlisävelvollisuuden alaraja on huomattavasti korkeampi. EU-maissa se on keskimäärin 30 000 – 50 000 euroa. Hän pitää tilitoimistopalveluita kalliina pienen yrittäjän näkökulmasta, ja aiheuttavan pienyrittäjille kohtuuttomia kuluja. Hänen mielestään Suomessa olisi enemmän pienyrittäjiä, mikäli verovelvollisuuden alaraja olisi korkeampi. Tällöin liiketoiminta olisi kannattavampaa. Asia on ollut puheenaiheena myös eduskunnassa. Vuonna 2013 valtionvarainministerin laskelmien mukaan verovelvollisuuden alarajan nosto 8500 eurosta 50 000 euroon, aiheuttaisi valtiolle 360 miljoonan euron vuotuisen verotuoton menetystä.

Arvonlisäverovelvollisuuden verorajaa nostetaan vuoden 2016 alusta alkaen. Tällä muutoksella pyritään vahvistamaan työllisyyttä ja talouskasvua. Arvonlisäverovelvollisuuden alaraja nousee 8 500 eurosta 10 000 euroon.

Myös verohuojennuksen alaraja nousee 22 500 eurosta 30 000 euroon. Suomi ei voi nostaa rajoja korkeammalle, ilman EU:n kanssa käytäviä neuvotteluja. (Yrittäjyyteen ja tiestöön rahaa. Hämeen Sanomat 10.2.2015, 5.)

Arvonlisäverolaissa on poikkeuksia verovelvollisuuteen, esimerkiksi urheiluseurojen toiminta on verovelvollista vain, jos tuloverolain (1535/92) mukaan tuloa pidetään verollisena elinkeinotulona. Yleishyödyllinen yhteisö, esimerkiksi urheiluseura tai työväenyhdistys voi hakeutua liiketoiminnastaan verovelvolliseksi. Kuitenkaan pelkästä yleishyödyllisestä toiminnasta ei voi hakeutua verovelvolliseksi. (Koivumäki & Lindfors 2012, 51; Verohallinto 2014.)

Poikkeus verovelvollisuudesta pätee myös, sokeita ja vaikeasti vammaisia henkilöitä. He eivät ole verovelvollisia itse valmistamisensa tavaroiden, tai tavaraan kohdistuvien työsuoritusten myynnistä. Apuna toiminnassa he voivat käyttää aviopuolisoaan tai 18 vuotta nuorempia jälkeläisiään ja enintään yhtä muuta henkilöä. (Verohallinto 2014.)

Arvonlisäverolaissa on määritelty tietyt myynnit verottomiksi, vaikka verovelvollinen on arvonlisäverorekisterissä ja harjoittaa liiketoimintaa. Näihin verottomiin myynteihin liittyvien hankintojen kulujakaan ei saa vähentää. Arvonlisäverolaissa on myyntejä, jotka ovat verollisia, mutta verokannaksi on määritelty 0 %. Myynnit ovat siis käytännössä verovapaita, mutta ostojen arvonlisäverot ovat vähennysoikeuden piirissä. Nollaverokannan myyntejä ovat tavaroiden vienti EU:n ulkopuolelle, tavaroiden yhteisömyynti sekä tiettyjen vesialusten myynti, vuokraus ja rahtaus. (Koivumäki & Lindfors 2012, 51, 54.)

Kiinteistön myynti sekä kiinteistön käyttöoikeuden luovutukset ovat verotomia myyntejä. Jos kiinteistöä käytetään arvonlisäverollisessa liiketoiminnassa, myyjällä on oikeus hakeutua vuokrauksesta verovelvolliseksi. Näiden myyntien aiheuttamien hankintojen arvonlisäveroa ei saa vähentää. (Koivumäki & Lindfors 2012, 52.)

Valtiot ja kunnat ovat arvonlisäverovelvollisia liiketoiminnan muodossa tapahtuvan palvelun ja tavaran myynnistä. Veroa ei kuitenkaan suoriteta terveyden- ja sairaanhoitopalvelun myynnistä. Hoitotoimenharjoittaja ei ole arvonlisäverovelvollinen, luovuttaessaan hoidon yhteydessä hoitoon tavanomaisesti liittyviä palveluja ja tavaroita. Myös sosiaalihuoltopalvelut ovat arvonlisäverovelvollisuuden ulkopuolella. Verottomuus pätee valtion tai kunnan harjoittamaa toimintaa, sekä sosiaaliviranomaisten valvomaan jonkun muun sosiaalihuollonpalveluja tarjoaman yrityksen toimintaa. (Verohallinto 2014; Salomaa & Heino 2014.)

Julkisin varoin avustettu tai lainnoijalla järjestetty yleissivistävä ja ammatillinen koulutus, korkeakouluopetus sekä taiteen perusopetus on arvonlisäverotonta toimintaa. Avustuksen maksamisen tulee perustua lakiin, jotta koulutuspalveluiden myynti on verotonta. (Verohallinto 2014; Salomaa & Heino 2014.)

Rahoitus- ja vakuutuspalvelut ovat verovelvollisuuden ulkopuolella. Rahoitus- ja vakuutuslalla toimivien yritysten rajanvedot verovelvollisuudesta ovat usein tulkinnallisia. (Salomaa & Heino 2014.)

Verottomia myyntejä ovat myös

- uskonnollisen yhdyskuntien toiminta tietyin edellytyksin
- yleispalvelun tarjoajan yleispostipalveluiden myyminen
- esiintyvälle taitelijalle tai muulle julkiselle esiintyjälle maksettu palkkio
- vähintään neljä kertaa vuodessa ilmestyvien sanoma- ja aikakauslehtien myynti tietyin edellytyksin. (Verohallinto 2014; Salomaa & Heino 2014.)

Suomessa tavaroiden ja palvelujen myynnistä liiketoiminnan muodossa on suoritettava arvonlisävero, vaikka myyjä olisi ulkomainen yritys. Jos ulkomaisella toimijalla ei ole Suomessa kiinteää toimipaikkaa, eikä se ole hakeutunut täällä verovelvolliseksi, ostaja suorittaa usein veron hänen myymistään tavaroista ja palveluista. Tätä kutsutaan käännetyksi verovelvollisuudeksi. Ulkomaalainen yritys on verovelvollinen Suomessa tapahtuvasta myynnistä, jos sillä on kiinteä toimipaikka Suomessa. Käännettyä verovelvollisuutta noudatetaan myös tietyin edellytyksin rakennuslalla ja sijoituskullan myynti- ja välitystoiminnassa. (Verohallinto 2014.)

Myyntimaa säännöksen mukaan myydessä palveluita kahden eri yrityksen välillä, palvelu tulee verotettavaksi maassa, johon se myydään. Kahden yrityksen välillä, jotka ovat molemmat arvonlisävelvollisia EU:n alueella, palvelukaupassa voidaan soveltaa käännettyä verovelvollisuutta. Eli palvelun voi myydä 0 verokannalla. Myyntitositteelle tulee merkitä käännetty-verovelvollisuus. Ostaja tilittää arvonlisäveron omassa maassaan. Palvelun myynti EU:n ulkopuolelle on Suomessa verotonta. EU-myyneistä on tehtävä yhteenvetoilmoitus verohallinnolle viimeistään seuraavan kuukauden 20. päivänä. (Korpela 2014, 49; Rintala 2014.)

3.5 Arvonlisäveron vaikutus hinnoitteluun

Arvonlisäverovelvollinen hinnoittelee myymänsä palvelut ja tavarat, lisäämällä hintaan arvonlisäveron. Tämä vero tilitetään valtiolle. Ostaja maksaa palvelun tai tavarain hinnan lisäksi myös arvonlisäveron. Lopullinen vero jää ostajan rasitukseksi, mikäli hän on yksityishenkilö tai muu kuluttajan asemassa oleva. Jos tavarain- tai palvelunostaja on toinen arvonlisäverovelvollinen yritys, niin vero on ostajan kannalta vain läpikulkuera. (Tomperi 2013b, 54.)

Hinnoittelulaskelmassa ei ostojen arvonlisäveroa oteta huomioon. Ostot lasketaan kustannuksiin verottomin hinnoin. Hinnoittelulaskelmassa vain ne ostolaskut ovat verollisia, josta ei ole vähennysoikeutta, kuten henkilöautokustannukset. Kun vähennyskelpoisista ostoista on vähennetty veron osuus, ja näihin ostoihin lisätään vähennyskeltvottomat ostot sekä muut veroa sisältämättömät kustannukset, saadaan tuotteen omakustannushinta.

Tähän lisätään kate ja arvonlisävero niin saadaan myyntihinta. (Äärilä & Nyrhinen 2010, 30.)

Taulukko 4. Hinnoittelulaskelma arvonlisäveron näkökulmasta (Koivumäki & Lindfors 2012, 50)

	Tukkuliike	Vähittäisliike
Ostohinta	369	492
alv:n osuus	<u>71</u>	<u>95</u>
Veroton hankintahinta	298	397
Oma kate	<u>100</u>	<u>100</u>
Veroton myyntihinta	398	497
alv 24 %	<u>95</u>	119
Verollinen myyntihinta	493	616
Myynnin alv	95	119
Ostosjen alv	<u>-71</u>	<u>-95</u>
Tilitettava alv	24	24

Yläpuolella on esimerkkilaskelma tukkuliikkeestä, joka myy tuotteen vähittäisliikkeelle. Vähittäisliike myy tuotteen edelleen kuluttajalle. Kumpikin liike lisää hankintahintaan katteen ja arvonlisäveron. Molemmat liikkeet saavat vähentää myynnistä suoritettavasta arvonlisäverosta, ostoihin sisältyvän arvonlisäveron. Yritykset maksavat veroa ainoastaan katteestaan. Kuluttaja maksaa lopulta arvonlisäveron. (Koivumäki & Lindfors 2012, 50.)

3.6 Arvonlisäveron merkitseminen laskuihin

EU:n laskudirektiivin mukaan jäsenvaltioiden lainsäädännön tulee sisältää samat yleiset laskumerkintävaatimukset. Laskudirektiivin tarkoituksena on helpottaa kansainvälistä kaupankäyntiä. Laskumerkintävaatimukset ovat tärkeitä verovalvonnan sekä ostajan verovähennysoikeuden vuoksi. Laskulla tarkoitetaan myös muita, kuin varsinaisia laskuja, jos niitä käytetään laskutositteina. (Tomperi 2013a, 298.)

Arvonlisäverolain määrittelemät laskusäädökset, koskevat verollista ja nollaverokannan alaista myyntiä toiselle elinkeinonharjoittajalle tai oikeushenkilölle, joka ei ole elinkeinonharjoittaja. Vaatimukset eivät vaikuta arvonlisäverotuksen ulkopuolelle jäävään toimintaan. (Tomperi 2013a, 298.)

Arvonlisäverolain mukaan myyjän on annettava lasku myös oikaisueristä ja korvauksista, joita ei aikaisemmissa laskuissa ole otettu huomioon. Uusi lasku on toimitettava ostajalle jos hinnat muuttuvat laskutuksen jälkeen, kauppa purkaantuu tai aikaisemmalla laskulla on virhe. (Tomperi 2013a, 298 – 299.)

Käteiskauppa on tavallista vain kuluttajille myydessä. Yritysten välisessä liiketoiminnassa tavarat ja palvelut myydään yleensä luotolla. Luottokaupassa myyjä lähettää ostajalle laskun, kirjaa sen myyntitulokseen ja myyn-

tisaamiseksi asiakkaalta. Ostajalle sama lasku merkitsee ostomenojen ja ostovelkojen lisäystä. (Tomperi 2013b, 51 – 52.)

Arvonlisäverolaki säätelee: laskun käsitteitä, laskun antovelvollisuutta, laskun tietosisältöä, sähköistä laskutusta ja laskujen säilyttämistä. Lasku voi muodostua useasta eri asiakirjasta. Kaikkia vaadittavia tietoja ei tarvitse merkitä varsinaiseen laskuun, vaan ne voivat olla laskun liitteenä tai ostajalla jo olevia asiakirjoja. Laskulla on kuitenkin oltava selvä viittaus kyseisiin asiakirjoihin. (Tomperi 2013a, 298.)

3.7 Käteisalennukset

Yritys ilmoittaa laskullaan maksuehdot. Tavallinen maksuehto on 14 päivää -2 %, 30 päivää netto. Tämä tarkoittaa, että jos hän maksaa laskun kahden viikon kuluessa laskun päiväyksestä, hän saa käteisalennusta 2 % laskun loppusummasta. Mikäli lasku maksetaan myöhemmin, mutta kuitenkin 30 päivän aikana, asiakas maksaa laskuun merkityn koko loppusumman. (Tomperi 2013b, 76.)

Annetut alennukset ovat myyntitulon vähennystä. Nämä on suositeltavaa kirjata tilikauden aikana omalle tililleen, koska ne käsitellään kirjanpidossa myyntitulon oikaisueränä. Myös myyntien alv-velkaa on oikaistava käteisalennuksen arvonlisäveron määrällä. (Tomperi 2013b, 77, 79.)

Ostajalle käteisalennuksen saaminen on menon vähennystä. Ostoista johtuvat käteisalennukset kannattaa kirjata omalle tililleen. Tällöin saatujen käteisvähennysten määrä voidaan tarvittaessa vaivatta selvittää. Hankintojen alv-saamisia tulee oikaista käteisalennuksen arvonlisäveron määrällä. (Tomperi 2013b, 78 – 79.)

Laskun maksajan kannattaa maksaa laskunsa niin nopeasti, että saa vähentää käteisalennuksen. Silloin ostaja säästää hankintakustannuksissa. Myyjän kannalta käteisalennusten myöntämisellä tavoitellaan nopeita maksusuorituksia asiakkailta. Myyntisaatavat saadaan mahdollisimman pian yrityksen käyttöön. (Tomperi 2013b, 80.)

4 ARVONLISÄVERON KIRJAUSPERIAATTEET

Kirjanpidolla tarkoitetaan kirjapitovelvollisen liiketapahtumien järjestelmällistä kirjaamista. Tilipäätös kuvaa yrityksen taloudellista asemaa, sekä antaa tietoa yhtiön talouteen liittyvistä tapahtumista. Kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä saavat taloustietoa esimerkiksi yrityksen omistajat, sijoittajat, yhteistyökumppanit, rahoittajat, velkojat ja viranomaiset. Verotus ja kirjanpito ovat toisistaan riippuvaisia. Kirjanpito- ja verolakien välillä on eroja ja yhtäläisyyksiä. Taloushallinnon monipuolisen osajan tulee tuntee molemmat lainsäädännöt ja niiden keskeiset suhteet. Esimerkiksi monia vähennyksiä ei hyväksytä verotuksessa, ellei niitä ole tehty kirjanpitoon. (Koivumäki & Lindfors 2012, 32 – 33.)

Arvonlisäverotus ja kausiveroilmoituksen teko perustuvat kirjanpitoon. Yritysten kirjanpidosta on saatava määriteltyä arvonlisäveron laskemisessa käytetty veronperuste ja tilitettävän veronmäärä. Ostojen kohdalla kirjanpidosta tulee selvittää hankintojen sisältämän arvonlisäveron vähennyskelpoisuus. (Sirpoma & Tannila 2014, 19.)

Yrityksen taloushallintoa ja kirjanpitoa tehdessä, on osattava ottaa arvonlisäverotuksen vaikutukset huomioon. Kirjanpidon tileiltä pitää löytyä perusteet arvonlisäveron laskentaan ja tarvittavien ilmoitusten tekemiseen. Taloushallinnon ammattilaisten on osattava arvonlisäverotuksen kannalta oleellimmat asiat, koska Suomessa on laaja verovelvollisuus ja vähennysoikeus. Nämä asiat koskevat lähes kaikkia yrityksiä. (Koivumäki & Lindfors 2012, 49.)

Eri verokantojen mukaiset myynnit ja ostot tulee kirjata omille tileilleen. Erottaminen tapahtuu kirjanpitoon määriteltyjen verokoodien avulla, tai määrittelemällä jokaiselle verokannalle omat tilit. Myös muita menoja kirjattaessa, on otettava huomioon, sisältyykö ostohintaan vähennettävää veroa. Tilikartassa on aina oltava erilliset tilit maksettavan arvonlisäveron ja vähennettävän arvonlisäveron kirjaamista varten. Tilikauden lopussa tilit päätetään tilitettävän veron tilille, arvonlisäverovelkana tai arvonlisäverosaatavana. (Koivumäki & Lindfors 2012, 57; Tomperi 2013b, 51 – 52.)

4.1 Kirjausvaihtoehdot

Myyntien ja ostojen arvonlisäverot voidaan kirjata kirjanpitoon kahdella eri tavalla. Nettokirjausperiaatteen mukaan kirjaukset tehdään niin, että arvonlisäveron määrä viedään, joko hankintojen alv-saamiset tilille, tai myyntien alv-velkatilille. Liiketapahtuman tuotto tai kulu kirjataan oikealle tulo- tai menotilille. (Hakonen & Roos 2014, 90.)

Taulukko 5. Esimerkkinä on ostojen ja myyntien kirjaaminen nettokirjausperiaatteen mukaisesti. Tavaroita on myyty 9920 eurolla (8000 + alv 1920) ja elintarvikkeita on ostettu 684 eurolla (600 + alv 84). (Tomperi 2013b, 62.)

Myyntit 24 %		ostot 14 %		Pankkitili	
	8000	600		9920	684
Myyntien alv-velka		Hankintojen alv-saamiset		maksettava alv	
	1920	84		1836	

Bruttokirjausperiaatteen mukaan liiketapahtumat kirjataan arvonlisäverolisilla summilla meno- ja tulotileille. Kun kaikki liiketapahtumat on kirjattu, niiden summista lasketaan arvonlisäveron osuus. Tämä summa siirretään alv-velka tilille. Alv-velkatilillä näkyy maksettavan tai palautettavan arvonlisäveron määrä. (Hakonen & Roos 2014, 90.)

4.2 Kirjausten ajallinen kohdistaminen tilikauden aikana ja tilinpäätöksessä

Ajallisella kohdistamisella tarkoitetaan, sitä mille kaudelle arvonlisävero kirjataan. Pääsääntönä käytetään suoriteperustetta. Myynnistä vero kohdistetaan sille kalenterikuukaudelle, jonka aikana hyödyke on toimitettu. Vastaavasti hankinnoista vähennettävät verot kohdistetaan sille kalenterikuukaudelle, jonka aikana hyödyke on vastaanotettu. (Koivumäki & Lindfors 2012, 58.)

Tilikauden aikana kirjaukset voidaan tehdä myös laskutusperiaatteen mukaan, silloin kirjaus tehdään laskun päiväyksen mukaan. Jos laskutusta ei käytetä, vero kohdistetaan sille kalenterikuukaudelle, jonka aikana myynnistä on saatu suoritus. (Tomperi 2013b, 60.)

Tilinpäätös on vähäistä liiketoimintaa lukuun ottamatta tehtävä suoriteperustetta noudattaen. Tilinpäätöstä tehdessä maksuperusteella kirjatut menot ja tulot tulee oikaista suoriteperusteisiksi. (Tomperi 2013b, 103 – 107.)

4.3 Verotili

Verotililaki tuli voimaan vuoden 2010 alussa. Laki määrää verotilijärjestelmän alaan kuuluvien maksujen ja verojen ilmoittamiseen, maksamiseen ja maksuunpanoon sekä perintään liittyvistä asioista. (Sirpoma & Tannila 2014, 33 - 34.)

Verotilijärjestelmässä Verohallinto perustaa, jokaiselle verovelvolliselle oman verotilin. Verotilille merkitään maksuvelvoitteet annettujen ilmoitusten mukaisina, ja hyvitteet tilille tulleiden maksusuoritusten perusteella. Verotili täsmäytetään joka kuukauden 20. päivänä. Tämän jälkeen verovelvollinen saa verotiliotteen, josta näkyy

- tilijakson tilitapahtumat
- saldo tilijakson lopussa
- käyttämättä jääneet hyvitykset
- suorittamatta jääneet velvoitteet

- huomautus maksamatta olevasta saldosta
- ilmoitus velvoitteen siirtämisestä perintää. (Sirpoma & Tannila 2014, 33 - 34.)

4.4 Kausiveroilmoitus

Arvonlisäverovelvollisen rekisterissä oleva yritys on velvollinen antamaan kultakin verokaudelta kausiveroilmoituksen. Ilmoitus- ja maksujaksot jaetaan kolmeen ryhmään yrityksen liikevaihdon mukaan. Kausiveroilmoitus tulee tehdä kuukausittain, neljännesvuosittain tai vuosittain. Mikäli liikevaihto on alle 25 000 euroa, yrittäjä on oikeutettu vuosivalvontaan. Tällöin annetaan vain yksi kausiveroilmoitus kalenterivuodessa. Mikäli liikevaihto on 25 000 – 50 000 euroa, on yritys oikeutettu neljännesvuosivalvontaan. Tällöin ilmoitus tehdään kolmen kuukauden välein. Mikäli liikevaihto on yli 50 000 euroa, kausiveroilmoitus on tehtävä kuukausittain. Myös pienemmällä liikevaihdolla on oikeus tehdä kausiveroilmoitus kuukausittain. Valittu maksujakso sitoo yrittäjää seuraavat kolme vuotta. (Rintala 2014.)

Verovelvollisen yrityksen on tehtävä kausiveroilmoitus Verohallinnon vahvistamalla lomakkeella. Toinen vaihtoehto on toimittaa ilmoitus sähköisesti verotilipalvelun avulla tai TYVI-operaattorilla, joka välittää tiedot Verohallintoon. Kausiveroilmoituksen toimittaminen ja verotilitietojen katseleminen edellyttää Katso-tunnisteen käyttämistä. Verovelvollinen voi toimittaa kausiveroilmoituksen itse, tai valtuuttaa esimerkiksi tilitoimiston antamaan kausiveroilmoituksen puolestaan. Valtuutus voidaan antaa paperilla tai sähköisen asioinnin valtakirjamenettelyä apuna käyttäen. (Sirpoma & Tannila 2014, 34 – 35.)

Annetun kausiveroilmoituksen määräpäivä on pariversiona kuukauden 7. päivänä ja sähköisenä kuukauden 12. päivänä. Maksu tulee tehdä aina kuukauden 12. päivänä. Jos määräpäivä on lauantai, sunnuntai tai muu pyhäpäivä, siirtyy määräpäivä seuraavaksi arkipäiväksi. Arvonlisäverot ilmoitetaan kuukausimenettelyssä kalenterikuukautta seuraavana toisena kuukautena. Esimerkiksi tammikuun kausiveroilmoitus tulee antaa maaliskuussa. Jos ilmoitusajanjakso on neljännesvuosi, ilmoitusajankohta on jakson päättymistä seuraavan toisen kuukauden aikana. Vuosimenettelyyn kuuluvan alv-velvollisen pitää ilmoittaa arvonlisäverotiedot kalenterivuotta seuraavan helmikuun 28. päivänä. Arvonlisävero on myös maksettava viimeistään tällöin. (Korpela 2014, 49.)

Tavaran tai palvelun ottaminen omaan käyttöön rinnastetaan myyntiin. Oman käytön verottamisella varmistetaan kulutuksen verollisuus tilanteessa, jossa hyödykettä ei myydä, vaan se luovutetaan vastikkeetta yksityiseen kulutukseen. Oman käytön verotus koskee myös tilanteita, jossa tavara tai palvelu siirretään vähennykseen oikeuttavasta käytöstä vähennyskelvottomaan käyttöön. Elinkeinonharjoittaja saa ottaa vähäisessä määrin tavaroita omaan käyttöön suorittamatta veroa. Vähäisen oman käytön määrän pidetään 850 euroa vuodessa. (Juanto & Saukko 2014, 58, 66.)

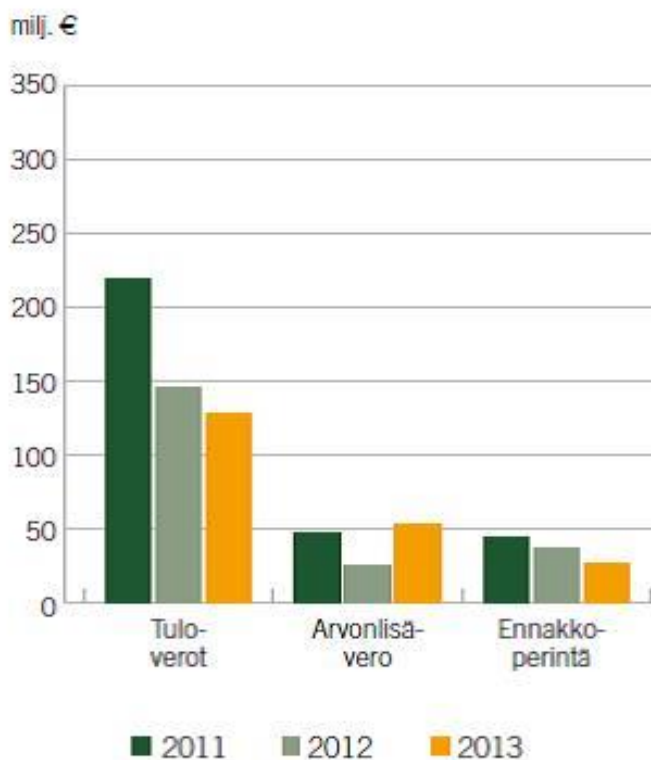
Poikkeuksena säännöstä, jonka mukaan myyntitoiminta aiheuttaa verovelvollisuuden, ovat eräät oman käytön verotuksen aiheuttamat tilanteet. Joh-

tuen kiinteistöhallintapalveluiden ja henkilöstöravintoloiden oman käytön verotusta koskevista säännöksistä, pelkästään näiden palveluiden tuottaminen omaan käyttöön voi aiheuttaa verovelvollisuuden, vaikka verollista myyntitoimintaa ei olisi. (Äärilä & Nyrhinen 2010, 31.)

4.5 Arvonlisävelvollisuuden laiminlyönnit

Veronkiertämisongelma ei ole arvonlisäverotuksessa yhtä suuri, kuin tuloverotuksessa. Arvonlisäverovelvollisuudessakin on kuitenkin kohtia, joissa vero yritetään maksaa mahdollisimman pienenä. Esimerkiksi useita tuotteita myydessä, yrittäjä saattaa jakaa hinnan erityisesti alempien verokantojen tavaroille. Tämä ei ole oikeatapa toimia. Veronkiertoa osoittavat muun muassa, puuttuva myynti eli myynti ilman kuittia, väärän sisältöiset kuitit tai kuittikauppa. Kuittikaupassa myyjä ja ostaja toimivat keskenään. Ostajat tilaavat perusteettomia hankintakuitteja arvonlisäverovähennyksiä varten, ja myyjät kirjoittavat niitä. Tämän kaltainen toiminta on lainvastaista. (Verohallinto 2014, 4; Juanto & Saukko 2014, 17.)

Arvonlisävero maksetaan tilisiirrolla verovelvollisen omalle verotilille. Veroviranomaiset antavat kaikille verovelvollisille oman viitenumeron, jota tulee käyttää arvonlisäveroa maksaessa. Mikäli kausiveroilmoituksen mukaista maksua ei ole suoritettu kohdekuukauden seuraavan toisen kuukauden 12. päivään mennessä, tämä näkyy maksamattomana velvoitteena verotilillä. Myöhästyneelle maksulle pitää maksaa viivästyskorkoa. (Sirpoma & Tannila 2014, 51.)

Kuvio 1. Verohallinnon tarkastustoiminnan perusteella maksuunpannut verot 2011-2013. (Verohallinto 2014.)

Verohallinnon verontarkastusyksiköt tekevät verotarkastuksia. Verotarkastukset kohdistuvat yritysten kirjanpitoon, sen luotettavuuteen ja muuhun kirjanpitoon liittyvään aineistoon. Verotarkastuksilla pyritään turvaamaan verotulojen kertyminen, ja huolehtia verojärjestelmän uskottavuudesta. Tavoitteina on myös huolehtia verorasituksen jakaantumisesta lainmukaisella tavalla. Verotukseen liittyvät virheet ja väärinkäytökset halutaan estää verotarkastuksilla. Yläpuolella olevasta kuvioista näkyy, kuinka paljon verontarkastuksilla on määrätty veroja maksettavaksi vuosina 2011 – 2013. (Verohallinto 2011b.)

5 TEEMAHAASTATTELUT ARVONLISÄVEROSTA

Teemahaastattelu on lomake- ja avoimahaastattelun välimuoto. Haastattelujen aihepiirit on mietitty etukäteen, mutta kysymysten tarkkamuoto ja järjestys puuttuu. Henkilöt teemahaastatteluun valitaan tarkoituksenmukaisesti. Tapaukset käsitellään ainutlaatuisina, ja aineisto tulkitaan sen mukaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 164, 208.)

Tässä luvussa analysoidaan kolmea teemahaastattelua. Haastatteluun osallistui kolme henkilöä, kaksi taloushallinnon ammattilaista ja tuleva yrittäjä. Haastattelukysymykset olivat heille kaikille erilaiset, koska vastaajien näkökulmat ja ammattialueet poikkesivat toisistaan. Tarkoituksena oli saada tutkimuksen validius eli pätevyys mahdollisimman hyväksi. Otos valittiin haastateltavien ammattitaidon ja tiedon perusteella. Otos oli pieni, mutta riittävä tutkimuksen tarkoitusta varten. Haastateltavia yhdisti kiinnostus ja tiedontarve arvonlisäverotukseen. Haastattelukysymykset laadittiin helposti ymmärrettäviksi, jotta väärinkäsityksiltä vältyttiin. Kysymykset muotoiltiin niin, että vastaajan mielipiteeseen ei vaikutettu.

Teemahaastattelujen vastaukset ovat helposti ymmärrettävissä. Niitä on helppo analysoida. Tosin kaikkiin kysymyksiin ei saatu vastausta, koska haastateltavalla ei ollut tarvittavaa tietoa saatavilla. Haastattelujen avulla pyrittiin kartoittamaan arvonlisävelvollisuuden tärkeimpiä ja haastavampia asioita uuden yrittäjän näkökulmasta. Haastatteluilla selvitettiin myös arvonlisäverotukseen liittyvien käytännön töiden tekemallia. Tutkimuksen tuloksia käytettiin apuna opinnäytetyön lopussa olevan arvonlisäverojen ohjeen teossa.

Ensimmäinen haastateltava oli verosihteeri Kirsti Mäkinen. Hän työskentelee pienyrittäjien ja maa- ja metsätaloudenharjoittajien verotuksessa. Mäkinen vastasi kysymyksiin oman työalueensa näkökulmasta. Haastattelun keskeisempiä asioita olivat: arvonlisävelvollisuuteen liittyvät ongelmat, tärkeimmät asiat yrityksen arvonlisävelvollisuuden hoitamisessa ja seuraamukset arvonlisävelvollisuuden laiminlyönneistä.

Toinen haastattelu tehtiin kokeneelle ja ammattitaitoiselle tilitoimistoyrittäjälle Tarja Kososelle. Hän toimii yrittäjänä tilitoimisto TJ Tilikate KY:ssä. Hänellä on vuosien kokemus erilaisista taloushallinnon tehtävistä. Haastattelun avulla selvitettiin, mitkä ovat tulevan yrittäjän näkökulmasta hankalimmat asiat arvonlisäverotuksessa. Koska opinnäytetyön toimeksiantaja on pieni yritys, haastattelun yhtenä osana oli arvonlisäverotukseen liittyvien taloushallinnontöiden tekeminen pienissä yrityksissä. Tilitoimistoyrittäjän haastattelussa tutkittiin myös tilitoimiston ja asiakkaan välistä yhteistyötä. Kosonen on pitkään toiminut erilaisissa taloushallinnon tehtävissä, siksi haastattelussa yhtenä pääteemana oli arvonlisäverotus Suomessa.

Myös opinnäytetyön toimeksiantaja Marko Hämäläinen osallistui teemahaastatteluun. Hänellä ei juuri ole aikaisempaa kokemusta arvonlisäverotuksesta yritystoiminnan näkökulmasta. Toimeksiantajan haastattelussa selvitettiin, mitkä ovat hankalimmat asiat arvonlisäverotukseen liittyen ja mitkä ovat tärkeimmät asiat yrityksen arvonlisävelvollisuuden hoitamises-

sa. Tavoitteena oli tutkia saavatko yrittäjät helposti tietoa arvonlisäverotuksesta ja onko tieto helposti ymmärrettävissä. Haastattelun yhtenä osana oli selvittää, kuinka arvonlisäverovelvollisuuden liittyvät taloushallinnon työt tullaan tekemään pienessä yrityksessä.

Haastattelut tehtiin kolmelle eri henkilölle, jotka edustavat eri näkökulmia ja ammattialoja. Mielenkiintoista oli huomata, että siitä huolimatta, tutkimustulokset olivat aika yhteneväisiä.

5.1 Johtopäätökset verosihteerin haastattelusta

Verosihteerin Kirsti Mäkinen kertoo, että arvonlisäverotuksen ilmoitus- ja maksumenettelyt aiheuttavat eniten kysymyksiä veroviranomaisille. Yrittäjät tarvitsevat apua myös arvonlisäverolain tulkitsemisessa. Arvonlisäverolaista kysytään, etenkin vähennyksistä sekä verokannoista. Yrittäjät kysyvät myös terveydenhuollon arvonlisäverotukseen liittyviä kysymyksiä.

Mäkinen haluaa korostaa aloittavalle yrittäjälle, että arvonlisäverotukseen liittyvät asiat kannattaa selvittää jo ennen, kuin ryhtyy yrittäjäksi. Arvonlisävero vaikuttaa esimerkiksi tuotteen tai palvelun kauppahintaan, ja se tulee huomioida hinnoittelussa. Mäkinen suosittelee aloittavia yrittäjiä laskemaan esimerkkitapauksin arvonlisäveron vaikutusta hinnoitteluun.

Mäkinen neuvoo uusia yrittäjiä miettimään oman yrityksensä ilmoitus- ja maksujaksonpituuden valmiiksi, ennen arvonlisävelvollisenrekisteriin ilmoittautumista. Yrityksen liikevaihdon ollessa 25 000 euroa tai alle, ilmoituskausi on vuosi. Mikäli liikevaihto on 25001 – 50 000 euroa, ilmoituskausi on neljännesvuosi. Jos liikevaihto on 50 001 euroa tai yli, ilmoitusjakso on kuukausi. Ainoastaan maa- ja metsätaloutta harjoittavat ovat vuosimenettelyssä.

Verosihteerin mielestä uuden yrittäjän oma tiedonhalu on äärimmäisen tärkeää. Yrittäjän on itse tiedettävä ilmoitus- ja maksumenettelyistä. Esimerkkinä hän mainitsee, että yrittäjän tulee tietää, että kausiveroilmoitus on annettava myös sellaiselta kaudelta, jolla ei ole ollut lainkaan toimintaa. Mäkinen toteaa, että hyvä kirjanpitäjä pelastaa yrittäjän monesta pulasta, mutta yrittäjä ei voi arvioida kirjanpitäjän toimia, jollei itse tiedä asioista. Mäkinen mielestä yksi yritystoiminnan menestyksen salaisuus on hoitaa veroasiat oikeaan aikaan ja oikean määräisenä.

Mäkinen kertoo, että sähköinen asiointi on lisääntynyt runsaasti viime vuosina. Vuonna 2013 sähköisesti annettiin noin 85 % kausiveroilmoituksista. Verohallinto toivoisi, mahdollisimman monen verovelvollisen käyttävän sähköisiä palveluita, koska paperilla annetut ilmoitukset työllistävät enemmän.

Mäkinen ei ollut käytössään tilastotietoa siitä, kuinka suuri prosentuaalinen osuus ilmoituksista tai maksuista tehdään myöhässä. Hän toteaa, että valitettavasti myöhästymisiä tapahtuu. Osa myöhästymisistä on kertaluonteisia, mutta joidenkin yritysten kirjanpito on koko ajan myöhässä. Kausi-

veroilmoituksen myöhästyminen määrätään myöhästymismaksu. Arvonlisäveron myöhästä maksamisesta aiheuttaa yritykselle lisäkuluja viivästyskorkoina. Koska arvonlisävero on oma-aloitteinen vero, viivästymisestä on määrätty tuntuvat sanktiot. Suuret sanktiot johtuvat siitä, että verovelvolliset halutaan ohjata tekemään kausiveroilmoitukset ja maksamaan maksut ajallaan. Mäkinen kertoo, että myöhästely tulee yrittäjälle kalliiksi.

Verosihteerit arvelee, että yrittäjiksi aikovat kysyvät verotoimistojen lisäksi arvonlisäverotukseen liittyviä kysymyksiä Uusyrittäjäkeskuksesta. Starttirahanlausunnot annetaan TE-keskuksille sieltä, siksi aloittavat yrittäjät käyvät näissäkin virastoissa neuvoja kysymässä.

5.2 Johtopäätökset tilitoimistoyrittäjän haastattelusta

Tarja Kosonen on yrittäjänä tilitoimisto TJ Tilikate KY:ssä. Kososen mielestä arvonlisävero on yksi yrittäjyyden tärkeä osa. Hän kertoo, että uusien yrittäjien tulisi tietää, millä arvonlisäverokannalla he laskuttavat. Kosonen neuvoo aloittavia yrittäjiä opettelemaan tositteiden ja tilotteiden toimittavan ja tositteiden oikein järjestämisen. Yrittäjän pitää tietää, milloin tositteet pitää toimittaa tilitoimistoon.

Tilitoimisto yrittäjä on todennut, että uusia ja aloittavia yrittäjiä kiinnostaa erityisesti hankintojen arvonlisäverovähennysoikeus. Yrittäjät kysyvät usein, mistä hankinnoista arvonlisäverovähennyksen saa tehdä. Kososen kokemuksen mukaan nykyään uudet yrittäjät tietävät arvonlisäverotuksesta melko paljon, mutta epäselviä asioitakin on. Kososen mukaan yrittäjät kokevat vaikeaksi asiaksi, esimerkiksi arvonlisäverovelvollisuuden silloin, kun se koskee vain osaa liiketoimintaa. Kysymyksiä tilitoimistoon tulee myös käännetystä arvonlisäverosta.

Yhtenä teemana haastattelussa oli yrittäjän ja asiakkaan välinen yhteistyö. Kosonen kertoo, että ongelmia yhteistyössä ei juuri ole ollut. Hän haluaa kuitenkin painottaa, että yrittäjien tulee toimittaa kuitti jokaisesta kulusta. Arvonlisäveroa ei voi vähentää, jos laskutositetta kirjanpitoon ei ole. Kososen kokemuksen mukaan suurin osa yrittäjistä toimittaa kuitit heti kuun vaihtumisen jälkeen. On myös yrittäjiä, joilta kuitteja täytyy pyytää montakin kertaa, eikä niitä siitäkään huolimatta toimiteta kirjanpitäjälle ajoissa.

Kosonen toivoisi verottajalta selkeämpiä ohjeita ja selväsanaisempia kannanottoja tiettyjen kulujen vähennysoikeuksista. Hän kokee, että verohallinnon käyttämää ammattisanastoa on välillä vaikea tulkita. Kosonen toivoisi, että arvonlisäverotuksella ei lannistettaisi yrittäjyyttä. Hänen mielestään arvonlisäverovelvollisuuden alarajannosto olisi hyvä muutos Suomen arvonlisäverotuksessa.

5.3 Johtopäätökset toimeksiantajan haastattelusta

Tuleva yrittäjä Hämäläinen kertoo, että arvonlisäverotus on hänelle uusi asia yritystoiminnan kannalta. Selvitettäviä asioita on paljon. Hämäläinen

on saanut luotettavaa tietoa Verohallinnosta, tilitoimistosta sekä Uusyrityskeskuksesta. Internetiä tietolähteenä hän tarkastelee kriittisesti, lähteiden pitää olla luotettavia. Tietoa arvonlisäverosta ja arvonlisäverovelvollisuudesta on paljon, mutta tiedonkäsittely vaatii perehtymistä ja aikaa. Tieto on toisinaan monimutkaisesti selitetty.

Ammattitaidolla tehty taloushallinto on tulevan yrittäjän mielestä yksi keskeisimmistä asioista kannattavassa yritystoiminnassa. Myyntilaskut on tehtävä oikein, ja lähetettävä mahdollisimman pian ostajalle, jotta rahat myyntisaatavista saadaan yritystoiminnan pyörittämiseen. Ostolaskujen hoitaminen ajallaan on tärkeää, jotta yritykselle ei aiheudu ylimääräisiä maksuja esimerkiksi viivästyskoroista.

Tulevaa yrittäjää kiinnostaa erityisesti, mitkä hankinnat ovat vähennyskelpoisia. Yritystoiminta on kannattavampaa, kun yrityksen taloushallinnossa kaikista mahdollistamista hankinnoista tehdään vähennykset. Yrityksen kalustohankintojen verovähennysoikeus kiinnostaa erityisesti, koska mootoriajoneuvohankinnat ovat kalliita. Ajoneuvoista tehtävien vähennyssummat ovat suuria, ja vaikuttavat huomattavasti yrityksen tulokseen. Toimeksiantaja ei ollut tietoinen, mistä kaikista hankinnoista vähennyksen voi tehdä.

Arvonlisäverotukseen liittyvät käytännönasiat tuntuvat toimeksiantajasta monimutkaisilta ja hankalilta. Hämäläinen haluaa tietää, milloin arvonlisävero tulee ilmoittaa ja maksaa sekä miten arvonlisäveroilmoitus käytännössä tehdään. Tulevalla yrittäjä ei juuri ole kokemusta arvonlisäverotuksen käytännöistä. Hänelle on selvää, että laskussa tulee olla nollaverohinta ja alv-prosenttinäkyvissä.

Driving Coach aikoo palkata tilitoimiston, hoitamaan yrityksen arvonlisäveroon liittyvät käytännön työtehtävät. Myyntireskontran hän mahdollisesti aikoo tehdä itse. Kysyttäessä, mitkä tekijät vaikuttivat tilitoimiston valintaan, yrittäjä kertoi valinneensa pienen hyvämaineisen tilitoimiston. Myös tilitoimisto hyvä sijainti vaikutti valintaan. Tilitoimistoa valitessa hän selvitti, millainen taloushallinnonjärjestelmä tilitoimistossa on käytössä. Hämäläinen kertoo, että yrittäjänkin kannalta on tehokkaampaa ja selvempää, kun tilitoimistossa on hyvä taloushallinnonjärjestelmä. Tällöin myynti- ja ostolaskujen kirjaukset ja kausiveroilmoitukset voidaan tehdä sähköisesti.

Hämäläinen pohtii myyntilaskujensa tekoa itse. Hän haluaa selvittää, mitkä ovat pakollisia laskumerkintöjä. Häntä kiinnostaa, miten arvonlisävero tulee huomioida myyntilaskulla.

Yrittäjän mielestä välit verottajaan päin on oltava kunnossa. Toimeksiantaja on tietoinen, että yrittäjälle aiheutuu ylimääräisiä maksuja, mikäli arvonlisäveroilmoituksia tai maksuja ei tee ajallaan. Hänen mielestä yrityksen hyvin hoidetut veroasiat ovat keskeinen osa yrittäjyyttä. Arvonlisävelvollisuutta voi hänen mielestään verrata, minkä tahansa muun laskun mak-suun, joka on myös hoidettava ajallaan.

6 ALV-OHJE ALKAVALLE YRITYKSELLE DRIVING COACH

Tämä on tiivis ohjeistus arvonlisäverotuksen käytänteistä liikenneopetus­alalla toimivalle yritykselle. Ohjeen tarkoituksena on antaa toimeksiantajalle tietoa ja vinkkejä arvonlisäverotukseen sekä yrityksen taloushallintoon. Avuksi yritystoiminnan taloushallinnon töihin yrittäjä palkkaa tilitoimiston, joka tulee tekemään taloushallinnon tehtävät. Yrittäjä saa myös neuvontapalveluita valitsemastaan tilitoimistosta. Tästä huolimatta, yrittäjä halusi selkeän ohjeistuksen arvonlisäverotuksen perusasioista, jotka liittyvät hänen liiketoiminta-alueeseensa. Yrittäjä haluaa olla itsekkin tietoinen velvollisuuksistaan ja oikeuksistaan ennen liiketoiminnan aloittamista.

Driving Coach toimii palvelualalla. Yritys myy opetus- ja konsultointipalveluita muille yrityksille. Toimeksiantaja on vasta aloittamassa liiketoimintaansa, siksi hänellä on paljon selvitettäviä asioita arvonlisäverotukseen liittyen. Toimeksiantajan liiketoiminta-alalla ei juuri ole poikkeussäännöksiä arvonlisäveron käsittelyssä. Kyseessä on palveluala, johon sovelletaan yleistä 24 prosentin arvonlisäverokantaa.

6.1 Arvonlisävero ja arvonlisäverovelvollisuus

Arvonlisävero on välillinen kulutusvero, jonka maksaa lopulta aina kuluttaja. Yritykset käsittelevät arvonlisäverotukseen liittyviä asioita päivittäin. Yrityksen Driving Coach pitää maksaa myymistään palveluista vero 24 prosentin verokannan mukaan.

Arvonlisäveron määrä määräytyy liiketoiminnasta syntyvien myyntitulojen arvonlisäverosta, joka tulee tilittää valtiolle. Myyntitulojen arvonlisän määrästä saa vähentää liiketoimintaa varten ostettujen palveluiden ja tavaroitten sisältämän arvonlisäveron. Lopullisen veron maksaa palvelun lopukäyttäjä. Esimerkiksi, jos Driving Coach myy opetuspalvelua toiselle autokoululle, joka edelleen myy palvelun kuluttajalle, myös palvelun ostava autokoulu saa vähentää arvonlisäveron omassa verotuksessaan. Tällöin arvonlisäveron maksaa lopulta ajo-opetusta ostava kuluttaja.

Pienet yritykset, joiden arvonlisäveroton liikevaihto on 8 500 – 22 500 euroa, voivat saada verohuojennuksen. Jos liiketoiminta on aloitettu ja 8 500 liikevaihto ylittyy, arvonlisävelvollisuus alkaa takautuvasti. (Hakonen & Roos 2014, 67.)

Huojennuksen suuruus määräytyy seuraavan kaavan mukaisesti:

vero - (liikevaihto - 8 500) x vero/14 000

Esimerkki: Tilikauden liikevaihto on 18 000 euroa ja tilitettävä vero ennen huojennusta 2000 euroa.

Huojennuksen määrän lasketaan seuraavalla tavalla:

$$2000 - (18\,000 - 8\,500) \times 2000 / 14\,000 = 643$$

Huojennuksen määrä: 643

Lopullisen maksettavan arvonlisäveron määrä: $2\,000 - 643 = 1\,357$

(Juanto & Saukko 2014, 26.)

Toimeksiantaja toimii aluksi yrittäjänä oman päätyönsä ohella. Saattaa olla, että liikevaihto ei ylitä 8 500 euroa kahdentoista kuukauden tilikauden aikana. Driving Coach harjoittaa liiketoimintaa kuitenkin mahdollisimman aktiivisesti. Yrittäjän kannattaa huomioida, että liikevaihdon ylittäessä 8 500 euron rajan, arvonlisävelvollisuus määrätään takautuvasti.

Toimeksiantajan on tarpeellista pohtia, kannattaako hänen rekisteröityä arvonlisävelvolliseksi yritystä perustaessaan. Yritys saa vähennysoikeuden liiketoimintaa varten hankkimilleen hyödykkeille, jos se on arvonlisävelvollinen. Driving Coach hankkii liikenneopetuskäyttöön muun muassa ajoneuvoja, joiden arvonlisäverovähennys on merkittävä. Tämän takia arvonlisäverovelvollisesi rekisteröityminen voisi olla kannattavaa. Tällöin myös toimeksiantajalta palvelua ostavat yritykset saisivat vähentää arvonlisäveron omassa verotuksessaan. Toisaalta, jos toiminta on vähäistä (alle 8 500 euroa), eikä hyödykkeitä liiketoimintaa varten tarvitsisi paljoa hankkia, yritykselle voi olla kannattavampaa toimia arvonlisärekisterin ulkopuolella.

6.2 Vähennysoikeus

Päätarkoituksena yleisessä vähennysoikeudessa on, arvonlisäveron kertaantumisen estäminen. Pääsääntöisesti kaikki verolliset hankinnat, joka liittyvät liiketoimintaan ovat vähennyskelpoisia. Yleisen vähennysoikeuden ansiosta tuotteen tai palvelun hinta sisältää vain yhdenkertaisen veron. Veron kahdentumista ei tällöin pääse tapahtumaan. (Rintala 2014.)

Arvonlisäveroa ei voi kuitenkaan vähentää kaikista verollisista hankituista palveluista. Vähennysoikeutta on rajoitettu seuraavista hankinnoista: henkilökunnan käyttöön hankittu asunto, harrastustila, työmatkakuljetukset, merkkipäivä- ja joululahjat henkilökunnalle. Myös kulkuvälineiden vähennysoikeutta on rajoitettu, koska kulkuvälineitä käytetään usein myös yksityiskäyttöön, ja yksityiskäytön valvonta olisi hankalaa. Luultavasti myös valtion taloudelliset syyt ovat perusteena vähennysoikeuden rajoittamiseen. (Tomperi 2013a, 243 – 248; Äärilä & Nyrhinen 2013, 218.)

Kulkuvälineistä pääsäädösten mukaan vähennyskelvottomia ovat: henkilöautot, moottoripyörät, matkailuperävaunut, rakenteeltaan urheilu- ja huvikäyttöön tarkoitetut vesialukset ja ilma-alukset, joiden suurin sallittu lähtömassa on enintään 1 550 kg. Nämä kulkuneuvot ovat kuitenkin vähennyskelpoisia silloin, kun kulkuneuvo on hankittu myytäväksi, vuorattavaksi, ammatilliseen henkilökuljetukseen, ajo-opetukseen. Jos kulku-

neuvoja käytetään myös yksityisajoihin, kulkuneuvojen ostohintaan ja käyttökuluihin sisältyvästä arvonlisäverosta jätetään vähentämättä yksityiskäyttöä vastaava osuus. (Tomperi 2013a, 243 – 248: Äärilä & Nyrhinen 2013, 218.)

Driving Coach ostaa liiketoimintaansa varten henkilöauton sekä moottori-pyörän. Näitä käytetään ajo-opetuksessa, joten yritys saa ajoneuvohankinnoilleen vähennysoikeuden, mikäli se rekisteröityy arvonlisävelvolliseksi. On kuitenkin huomattava, että yksityiskäytön osuus ei ole vähennyskel-poinen.

7 ALV TOIMENKSIANTAJAN TALOUSHALLINNOSSA

Yrityksellä olisi suositeltavaa olla käytössä hyvä taloushallinnon tietojärjestelmä. Toinen vaihtoehto on ulkoistaa kirjanpito palvelut laadukkaalle tilitoimistolle. Kun käytössä on hyvä taloudenhallintajärjestelmä, tilikartta ja tositteiden kirjaukset tehdään kirjanpitoon oikein, kuukausittain maksettavan arvonlisäveron määrän laskeminen yksinkertaistuu ja nopeutuu.

Kirjanpidossa eri verokantojen myynnit ja ostot kirjataan omille tileilleen yleensä suoriteperusteisesti. Tällöin ne voidaan selkeästi erottaa toisistaan. Jos esimerkiksi samalla laskulla on eri arvonlisäverokantoja sisältäviä hyödykkeitä, vero on laskettava kaikista tuotteista arvonlisäverolain määräämän verokannan mukaisesti. Molempien verokantojen mukaisen veronperusteen on oltava laskutositteessa erikseen näkyvissä. (Tomperi 2013b, 57 – 58.)

7.1 Arvonlisäveron määrän laskeminen

Yleinen arvonlisäverokanta on 24 prosenttia hyödykkeen verottomasta hinnasta. Arvonlisäveron osuus verollisesta hinnasta saadaan seuraavalla kaavalla. (AVL 30.12.1993/1501 8:84 §; Tomperi 2013b, 57.)

$$\frac{100 \times \text{sovellettava verokanta}}{100 + \text{sovellettava verokanta}}$$

(Tomperi 2013, 57.)

Esimerkiksi tuotteen verollinen hinta on 7000 euroa ja verokanta 24 prosenttia. Arvonlisävero lasketaan seuraavalla tavalla.

$$(7000 \times 24) / (100 + 24) = 1354,84 \text{ euroa}$$
$$\text{Tuotteen veroton hinta on } 7000 - 1354,84 = 5645,16 \text{ euroa}$$

Tuotteen verottomaan hintaan lisättävä arvonlisävero lasketaan kertomalla veroton myyntihinta voimassa olevalla verokannalla. Esimerkiksi veroton hinta on 2000 euroa, verokanta on 24 prosenttia. Arvonlisäveron osuus lasketaan alla olevan mallin mukaan. (Tomperi 2013b, 57.)

$$2000 \times 0,24 = 480 \text{ euroa}$$
$$\text{verollinen myynti hinta on } 2000 + 480 = 2480 \text{ euroa}$$

Veronperuste on hyödykkeen kokonaishinta ilman arvonlisäveroa. Hintaan huomioidaan kaikki erät, jotka myyjä ostajalta veloittaa. Myös rahtien, toimitusmaksujen ja laskutuslisien osalta on maksettava arvonlisäveroa. Veronperuste on kokonaishinta, jonka asiakas maksaa. Saadut alennukset sekä luottotappiot voidaan vähentää. (Tomperi 2013b, 57.)

7.2 Arvonlisäveron ilmoittaminen ja maksaminen

Arvonlisäverovelvollisen pitää itse ilmoittaa myynnin verot verokannoitain eriteltynä verohallinnolle. Ilmoitus tehdään kausiveroilmoituksella. Kausiveroilmoituksella on erikseen tilat 24, 14 ja 10 prosentin verokannan alaisia myyntejä varten. Arvonlisävero ilmoitetaan ja maksetaan omaaloitteisesti. Yrityksen pitää olla varma, että arvonlisäverot on maksettu oikein, ja että kausiveroilmoitus täytetty oikein. (Koivumäki & Lindfors 2012, 57; Sirpoma & Tannila 2014, 36 – 34.)

Tilitettävän veron ja kausiveroilmoituksen pohjatietona on kirjanpito. Arvonlisäveroon vaikuttavat kirjaukset on tehtävä aikajärjestyksessä sen mukaan, miten ne on otettava huomioon tilitettävän veron laskennassa. Tilikartassa on aina oltava erilliset tilit maksettavan arvonlisäveron ja vähennettävän arvonlisäveron kirjaamista varten. Arvonlisäveron ilmoitusajanjakson päätyttyä tilit päätetään, joko arvonlisäverosaatava tai arvonlisäverovelkatilille. (Koivumäki & Lindfors 2012, 57; Sirpoma & Tannila 2014, 36 – 34.)

Maksettavan arvonlisäveron määrä ilmoitetaan Verohallinnolle, joko kuukausittain, neljännesvuosittain tai vuosittain. Ilmoitus tehdään kausiveroilmoituksella. Jos yrittäjällä on ajanjaksolta ainoastaan myyntejä, eikä lainkaan hankintoja vähennyksiä ei voi lainkaan tehdä. (Rintala 2014.)

Oletetaan, että Driving Coach tulee tekemään ilmoituksen kuukausittain. Tällöin ilmoitus tulee tehdä sähköisenä ilmoitusajanjaksoa seuraavan toisen kuukauden 12. päivään mennessä. Arvonlisävero tulee myös maksaa samana päivänä. Yrityksen Driving Coach on tilitettävä valtiolle myyntien arvonlisäverovelan ja hankintojen arvonlisäverosaamisten erotus.

Myyntien alv-velka	168 euroa
Hankintojen alv-saamiset	<u>120 euroa</u>
Valtiolle tilitettävä arvonlisävero	48 euroa

7.3 Tilikartta

Jokaisella kirjanpitovelvollisella pitää olla kirjallisessa muodossa kultakin tilikaudelta tililuettelo. Tilin nimi ilmaisee tilin sisällön. Tililuettelon laajuus ja yksityiskohtaisuus määräytyy yritystoiminnan mukaan. Tuloverot ja arvonlisäverot määräytyvät kirjanpitoon merkittyjen tietojen perusteella. Kaikille erikseen selvitettävälle erille tulisi avata omat tilinsä. Tililuettelo laadittaessa kannatta myös huomioida, mitä tietoja kirjanpidosta halutaan saada. Yritysjohtajia kiinnostaa muun muassa yrityksen kannattavuusluvut. Kirjanpidosta on mahdollista saada paljon hyödyllisiä lukuja johdon käyttöön sekä sidosryhmille. (Tomperi 2013b, 47.)

Tililuettelo tehdään tuloslaskelma- ja tasekaavojen mukaan. Tilit on myös numeroitava. Tilien numerointi pohjautuu perustililuetteloon. Perustililuettelo helpottaa kirjanpidon automatisointia, tietojen siirtoa eri järjestelmien välillä sekä viranomaisilmoitusten tekoa. (Tomperi 2013b, 47.)

Tili- instituuttisäätiön alaisena toimiva raportointitoimikunta on julkistanut raportointikoodiston yrityksille. Raportointikoodisto ohjaa tilikartan luonnissa niin, että yrityksen lakisääteinen raportointi on vaivatonta. Raportointikoodistoa voi käyttää suoraan tilikarttana. (Raportointikoodisto 2015.)

Taulukko 6. Esimerkki yrityksen Driving Coach tilikartasta arvonlisäverotukseen liittyen. (Tomperi 2013, 49 – 50.)

Tasetilille ja taseeseen päätyvät tilit	
PYSYVÄT VASTAAVAT	
1161 Kalusto	Kirjataan toimisto- sekä koneiden hankintamenot
VAIHTUVAT VASTAAVAT	
Saamiset, lyhytaikaiset	
1701 Myyntisaamiset	Kirjataan lähetetyt laskut, hyvityslasku, asiakkaiden suoritukset ja myönnetyt käteisalennukset.
1766 Hankintojen alv-saamiset	Kirjataan hankinnoista vähennettävät verot.
1849 Siirtosaamiset	Kirjataan avustavissa päätösviennissä tulojäämät ja menoennakot.
VIERAS PÄÄOMA	
Lyhytaikainen	
2871 Ostovelat	Kirjataan tuotannon tekijähankinnoista, kalustosta johtuvat ostolaskut.
Muut velat	
2921 Ennakonpidätysvelka	Kirjataan työntekijöiden palkoista toimitetut ennakonpidätykset ja siirto verotililapahtumat tilille.
2923 Sosiaaliturvamaksuvelka	Kirjataan työntekijöiden palkoista maksettavat työntekijän sosiaaliturvamaksut ja siirto verotililapahtumat tilille.
2936 Myynnin alv-velka	Kirjataan myynneistä suoritettava arvonlisävero.
2939 Tilitettävä alv-velka	Tilille siirretään kuukausittain hankintojen alv-saamisten ja myynnin alv-velka tilien saldot. Arvonlisävero siirretään kausiveroilmoituksen mukaan verotililapahtumat-tilille.
2948 Verotililapahtumat	Kirjataan kausiveroilmoituksen mukaan siirto ennakonpidätysveloista, sosiaaliturvamaksuveloista ja arvonlisäverovelkoista.

2979 Siirtovelat	Kirjataan avustavina päätösvien- teinä menojäät ja tuloennakot.
Tulostilille ja tuloslaskelmaan päätyvät tilit	
Liikevaihto	
3000 Myynnit 24 %	Kirjataan käteis- ja velaksimyyn- nit sekä niistä johtuvat hyvitys- laskut.
3500 Annetut käteisalennukset 24 %	Kirjataan myyntilaskuista myön- netyt käteisalennukset.
Materiaalit ja palvelut	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	
Ostot	
4000 Ostot 24 %	Kirjataan vaihto-omaisuusostot ja niistä johtuvat hyvityslaskut
4230 Saadut käteisalennukset 24 %	Kirjataan asiakkaalle myyntilas- kusta myönnetty alennukset.
Liiketoiminnan muut kulut	
7230 Vuokramenot	Kirjataan huoneistovuokrat
7390 Sähkömenot 24 %	Kirjataan liikkeen sähkölaskut
8050 Mainosmenot 24 %	Kirjataan mainonnasta johtuvat menot.
8680 Muut liikemenot	Kirjataan menot, jotka eivät sisäl- lä arvonlisäverotuksessa vähen- nettävää veroa.

7.4 Laskujen kirjaaminen ja laskumerkinnät

Laskituksen onnistumisen ja oikeellisuuden varmistamiseksi, taloushallinnon järjestelmiin määritetyt tiedot ovat tärkeässä asemassa. Rekistereiden ja perustietojen avulla voidaan varmistaa myyntien ja ostojen kirjaantuminen oikeille kirjanpidontileille. Perustietojen perusteella pystytään tekemään kirjanpito- ja arvonlisäverolain vaatimukset täyttävä lasku asiakkaille. (Koivumäki & Lindfors 2012, 61.)

Meno syntyy, kun tuotannon tekijä vastaanotetaan. Tulo syntyy, kun suorite luovutetaan asiakkaalle. Suoriteperusteinen kirjanpito tarkoittaa, sitä että meno kirjataan, kun tavara tai palvelu vastaanotetaan. Tulo kirjataan, kun tavara tai palvelu luovutetaan asiakkaalle. Maksuperusteisella kirjanpidolla tarkoitetaan menon tai tulon kirjaamista vasta silloin, kun maksu on tapahtunut. (Tomperi 2013b, 51 – 52.)

Suoriteperusteiseen kirjanpitoon tarvitaan ostovelkojen ja myyntisaamisten tilit. Myyntilasku tai ostolasku on tositteena kirjaukselle. Kirjanpito voidaan tilikauden aikana tehdä, joko maksuperusteisesti tai suoriteperusteisesti. Tilinpäätös pitää kuitenkin aina tehdä suoriteperusteisesti. (Tomperi 2013b, 51 – 52.)

Esimerkkinä on ostolaskun kirjaaminen suoriteperusteisesti. Driving Coach ostaa liiketoimintaansa varten tietokoneen ja saa siitä laskun 620 euroa.

Veroton ostohinta $620 - 120 = 500$ euroa
 Arvonlisävero (620×24): $124 = \underline{120}$ euroa
 Verollinen ostohinta $= 620$ euroa

Ostot	Hankintojen alv-saamiset	Ostovelat
500	120	620

Kuva 1.

Alla on esimerkki myyntilaskun kirjaamisesta suoriteperusteisesti.

Myyntisaamiset	Myyntit	Myyntien alv-velka
868	700	168

Arvonlisäverolaki määrittää myyntilaskuille pakolliset tietovaatimukset, joita ovat:

- laskun antamispäivä
- juokseva tunniste, jolla lasku voidaan yksilöidä
- myyjän arvonlisäverotunniste (Y-tunnus)
- ostajan arvonlisäverotunniste käännetyin verovelvollisuuden tilanteissa ja yhteisökaupassa
- myyjän ja ostajan nimi ja osoite
- myytyjen tavaroiden määrä, luonne sekä palvelujen laajuus ja luonne
- tavaroiden toimituspäivä, palvelujen suorituspäivä tai ennakkomaksun maksupäivä, jos palvelu on tapahtunut jatkuvasti kyseisen kuukauden aikana, voidaan merkitä esim. helmikuu 201X ajo-opetus.
- veron peruste verokannoittain ja yksikköhinta ilman veroa ja hyvitykset ja alennukset jos ei ole huomioitu yksikkö hinnassa
- verokanta, palvelukaupassa yleinen 24 %
- suoritettavan veron määrä euroissa
- verottomuuden tai käännetyin verovelvollisuuden peruste esim. ”ALV 0 % yhteisömyynti”
- tiedot uusista kuljetusvälineistä
- maininta käytettyjen tavaroiden sekä taide-, antiikki- ja keräilyesineiden tai matkatoimistojen marginaaliverotusmenettelystä
- merkintä verollisen sijoituskullan myynnistä
- muutoslaskussa viittaus aikaisempaan laskuun, jos laskulla muutetaan kyseistä laskua.

(Verohallinto 2003; Tomperi 2013a, 299 – 301.)

Arvonlisäverolaissa on määritykset kevennetystä laskumerkintävaatimuksesta. Nämä koskevat tilanteita, joissa lasku on määrältään enintään 400 euroa, yksityishenkilöille suuntautuvan myyntitoiminnan laskut, ravintola- ja ateriapalveluita sekä henkilökuljetuksia koskevat laskut, silloin kuin ne eivät ole tarkoitettu edelleen myytäväksi. Kevennetyt laskumerkintävaatimukset koskevat myös pysäköintimittareiden ja muiden vastaavien laitteiden antamia tositteita. (Tomperi 2013a, 303.)

7.5 Arvonlisäveron huomioiminen hinnoittelussa

Yrityksen on tärkeää huomioida arvonlisävero palveluita hinnoitellessaan. Driving Coach myy palvelua, joten työn hintaan tulee lisätä sekä kate että arvonlisävero. Katteella maksetaan muut liiketoiminnasta aiheutuvat kustannukset, sekä yrittäjän tekemät yksityisöt. Arvonlisävero on läpikuluerä, sen maksaa ostaja, ja myyjä tilittää veron valtiolle. Alla on esimerkki arvonlisäveron huomioimisesta hinnoittelussa.

Veroton työhinta	700 euroa
Kate	X
Arvonlisävero 24 %	168 euroa $(700+X) \times 0,24$
Verollinen myyntihinta	868 euroa

Mikäli myyjä ei ole arvonlisäverovelvollinen, tuotteen hintaan ei lisätä arvonlisäveroa. Hyödykettä ostaessa yritys, joka ei ole arvonlisävelvollinen ei voi vähentää ostamansa tavaran tai palvelun arvonlisäveroa. (Tomperi 2013b, 55.)

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyössä perehdytään arvonlisäverotukseen ja siihen liittyviin taloushallinnon tehtäviin Suomessa. Arvonlisävero on merkittävä vero Suomen kansantalouden kannalta. Arvonlisäverosta on paljon oppaita ja siitä on kirjoitettu paljon.

Perusteet arvonlisäveroon liittyen ovat suhteellisen yksinkertaiset. Arvonlisäverolaissa on kuitenkin paljon poikkeuksia, jotka tekevät siitä haastavan ja monimutkaisen. Jokaisen liiketoimintaa harjoittavan yrityksen tulisi olla tietoinen omaa alansa koskevista arvonlisäverosäädöksistä. Arvonlisäverovelvollisuus velvoittaa lähes kaikkia liiketoimintaa harjoittavia. Yrittäjän hyvään ammattitaitoon ja liikkeenjohtokykyyn vaikuttaa suuresti, veroasioiden tekeminen ajanmukaisesti ja oikein. Yrityksen näkökulmasta arvonlisävero velvollisuudessa on tärkeintä ilmoittaa, ja maksaa oikein laskettu arvonlisävero ajallaan.

Liikenneopetusalan toimivan yrityksen arvonlisäveroon liittyvissä kysymyksissä, ei juuri ole poikkeustilanteita. Driving Coach toimii palvelualalla, arvonlisäverokanta on yleinen 24 prosenttia. Alalla suurin poikkeus on moottoriajoneuvon vähennysoikeus, silloin kun se on hankittu liiketoiminnan harjoittamista varten.

Arvonlisäveroon liittyvät kysymykset saattavat tuntua uusista yrittäjistä pelottavilta ja monimutkaisilta. Teemahaastattelujen perusteella, yrittäjiä askarruttaa eniten kausiveroilmoitukseen ja arvonlisäveron tilittämiseen liittyvät käytännön toimet. Yrittäjiä kiinnostaa eniten vähennysoikeuteen liittyvät kysymykset. Onneksi yrittäjillä on useita paikkoja, joista he voivat tarvittaessa kysyä apua ongelmiinsa. Verohallinnolla on hyvät internetsivut, josta löytyy kattava tietopaketti arvonlisäverosta. Verohallinnon ohjeet ovat osaksi vaikeaselkoisia, koska terminologia on osittain vaikeata. Avuksi on hyvä pyytää taloushallintoalan ammattilainen. Yrittäjät voivat kysyä neuvoja Verohallinnon lisäksi, Uusyrittäjäkeskuksesta sekä tilitoimistoista.

Toiminnallisen opinnäytetyön haasteena oli tehdä työn rakenne mahdollisimman toimivaksi. Samoien asioiden toistamista teoriaosuudessa ja oppaassa vältettiin. Haastavaa oli myös tiedon rajaaminen, koska sitä oli paljon. Halusin keskittyä työssäni mahdollisimman paljon arvonlisäverovelvollisuuteen liittyviin taloushallinnon tehtäviin. Opinnäytetyötä tehdessä pyrin keskittymään toimeksiantajan ja pienten yritysten näkökulmaan arvonlisäverovelvollisuudessa. Tarkoituksena oli pitää opinnäytetyö mahdollisimman tiiviinä ja yksinkertaisena, jotta toimeksiantajalle olisi siitä apua.

Opinnäytetyön tekeminen oli mielenkiintoista, ja opin arvonlisäverotuksesta paljon. Minulle jäi päällimmäiseksi ajatus, että yrittäjän ei tarvitse tietää arvonlisäverotuksesta kaikkea. Hänen on, kuitenkin tärkeä perehtyä juuri hänen liikkeenharjoittamisalaansa koskeviin säädöksiin, sekä arvonlisäverotuksen perusasioihin. Hyvin hoidetut veroasiat ovat keskeinen osa menestyvää liiketoimintaa.

LÄHTEET

- AVL 30.12.1993/1501 8:84 §. Viitattu 29.1.2015.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931501#L8>
- Hakonen, M. & Roos, M. 2014. Taloushallinnon taitajaksi. 3. painos. Helsinki: Sanoma Pro.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 13. osin uud. p. Helsinki: Tammi.
- Juanto, L. & Saukko, P. 2014. Arvonlisäverotus ja muu kulutusverotus. 8. painos. Helsinki: Talentum.
- Karppinen, K. 2015. Leikkaus alv-prosenttiin! Kaupunkiuutiset 11.2.2015, 4.
- Koivumäki, J. & Lindfors H. 2012. Pk-yrityksen taloushallinto käytännönläheisesti. Helsinki: Kauppakamari.
- Korpela, V. 2015 Arvonlisäverot 2015. Veronmaksajan taloustaito 12/14, 49.
- Nieminen, A., Anttila, R., Äärilä, L. & Jokinen, M. 2015. Arvonlisäverotus. Viitattu 6.2.2015. Saatavissa Talentum Focus – tietokannassa:
<http://fokus.talentum.fi.ezproxy.hamk.fi/teos/HACBGXGTBF#kohta:6.%28%2820%29VEROVELVOLLISUUS%28%2820%29%28:Verovelvolliset%28%2820%29%28:Liikkeenharjoittajat%28%2820%29%28:Alaik%28%28e4%29isen%28%2820%29vastuu%28%2820%29>
- Rintala, H. 2014. Uuden yrittäjän veroinfo. Viitattu 11.1.2015
<http://www.seminarit.net/verohallinto/uudenyrittajanveroinfo/>
- Raportointikoodisto 2015. Viitattu 29.1.2015
<http://www.raportointikoodisto.fi/>
- Salomaa, P. & Heino. K. 2014. Poikkeukset myynnin verollisuudessa. Arvonlisäverokoulu osa 2/14. Viitattu 6.2.2015.
<http://www.tilisanomat.fi/content/poikkeukset-myyntin-verollisuudesta>
- Sipomaa, S. & Tannila, E. 2104. Arvonlisäverotus käytännönläheisesti. Helsinki: Kauppakamari.
- Tomperi, S. 2103a. Kehittyvä kirjanpito. 14. painos. Helsinki: Edita.
- Tomperi, S. 2013b. Käytännön kirjanpito. 21. painos. Helsinki: Edita.
- Vahtera, P. 2014. Pelastusta Suomeen 1: Yksityisyrittäjän arvonlisäverouudistus. Viitattu 8.2.2015.

<http://blogit.iltalehti.fi/pauli-vahtera/2014/10/14/pelastusta-suomeen-1-yksinyrittajan-arvonlisaverouudistus/>

Verohallinto 2011a. Arvonlisäverovelvollisuuden alarajaan liittyvä huojennus. Viitattu 13.1.2015.

http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Menettely_ilmoittaminen_maaksami-nen_ja_palautukset/Arvonlisaverovelvollisuuden_alarajaan_li%2812420%29

Verohallinto 2011b. Mitä verotarkastus on? Viitattu 6. 2.2015

http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Verotarkastus

Verohallinto 2014. Harmaatalous 2014. pdf-tiedosto. Viitattu 9.2.2015.

http://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Harmaan_talouden_torjunta/Tilannekuvia_harmaasta_taloudesta%2821527%29

Verohallinto 2003. Laskua koskevat vaatimukset arvonlisäverotuksessa. Viitattu 29.1.2015.

http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/Laskua_koskevat_vaatimukset_arvonlisaver%2810160%29

Verohallinto 2014. Taskutilasto. Viitattu 5.2.2015.

http://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Tilastoja_ja_tutkimuksia/Taskutilastot%2813062%29

Veronmaksajat 2015. Arvonlisävero. Viitattu 5.2.2015.

<http://www.veronmaksajat.fi/luvut/tilastot/kulutusverot/arvonlisavero/>

Veronmaksajat 2014. Kulutusverot Suomessa. Viitattu 5.2.2015.

<http://www.veronmaksajat.fi/luvut/Tilastot/Kulutusverot/>

Yrittäjyyteen ja tiestöön rahaa. Hämeen Sanomat 10.2.2015, 5.

Äärilä, L. & Nyrhinen, R. 2013. Arvonlisäverotus käytännössä. 9. painos. Helsinki: WSOY.

HAASTATTELUT

Hämäläinen, M. 2015. Tuleva yrittäjä. Driving Coach. Haastattelu 24.1.2015

Kosonen, T. 2015. Yrittäjä. TJ Tilikate Ky. Haastattelu 11.2.2015

Mäkinen, K. 2015. Verosihteerit. Verohallinto. Haastattelu 23.1.2015

TEEMAHAASTATTELU VEROSIHTTEERILLE

Teema 1. Arvonlisävelvollisuuteen liittyvät ongelmat

- Mitä yrittäjät kysyvät useimmiten arvonlisäveroon liittyen?
- Kuinka paljon on myöhästymisiä, kausiveroilmoitusten ilmoittamisessa tai maksuissa?
- Onko huomattu, että aloittavilla yrityksillä olisi enemmän myöhästymisiä, kuin pidempään toimivilla yrityksillä?

Teema 2. Tärkeimmät asiat yrityksen arvonlisävelvollisuuden hoitamisessa

- Mitä haluaisit painottaa arvonlisäverotuksessa, uuden yrittäjän näkökulmaa ajatellen?
- Kuinka suuriosa kausiveroilmoituksista tehdään sähköisenä?
- Onko sähköisten palveluiden käytössä ollut ongelmia?
- Mitä mieltä asiakkaat ovat sähköisestä palvelusta?

Teema 3. Seuraamukset arvonlisävelvollisuuden laiminlyönneistä

- Mitä seuraamuksia yrittäjälle tulee, jos hän ilmoittaa tai maksaa arvonlisäverot myöhässä?
- Tapahtuuko laiminlyönnejä paljon?

TEEMAHAASTATTELU TILITOIMISTOLLE

Teema 1. Tulevan yrittäjän näkökulmasta hankalimmat asiat arvonlisäverotukseen liittyen

- Mitä uudet yrittäjät useimmiten kysyvät alv:iin liittyen, mikä heitä eniten kiinnostaa?
- Mitkä asiat ovat uusille yrittäjille kaikkein hankalimpia ja epäselvimpiä?
- Kuinka hyvin yrittäjät itse tuntevat arvonlisäverotusta, vai luottavatko he täysin kirjanpitäjän ammattitaitoon?
- Mitkä asiat itse koet kaikkein haastavimpina pienen yrityksen arvonlisäverotuksessa?

Teema 2. Arvonlisäverotukseen liittyvien tehtävien hoitaminen yrityksessä

- Mitä haluaisit painottaa uudelle yrittäjälle arvonlisäveroon liittyen?
- Kuinka tärkeänä pidät arvonlisäverotusta yritystoiminnassa?

Teema 3. Tilitoimiston ja asiakkaan välinen yhteistyö

- Toimittavatko yrittäjät kuitit ja muut tarpeelliset dokumentit ajallaan?
- Onko arvonlisäveroon liittyen ollut ongelmia, jos tilipalvelut ovat ulkoistettu? Jos on ollut millaisia?

Teema 4. Arvonlisäverotus Suomessa

- Jos saisit muuttaa Suomen arvonlisäverotuksessa jotakin, mitä muuttaisit?

TEEMAHAASTATTELU TOIMEKSIANTAJALLE

Teema 1. Tulevan yrittäjän näkökulmasta hankalimmat asiat arvonlisäverotukseen liittyen

- Mitä erityisesti haluaisi tietää arvonlisäverotuksesta?
- Mitkä ovat epäselvimmät kohdat arvonlisäverotuksessa?
- Mitkä asiat ovat selkeitä arvonlisäverotuksessa?

Teema 2. Tärkeimmät asiat yrityksen arvonlisävelvollisuuden hoitamisessa

- Kuinka tärkeänä pidät arvonlisäveroa oman yritystoimintasi kannalta?
- Miksi mielestäsi yrittäjän tulee tuntea arvonlisäverotusta?

Teema 3. Tiedon saaminen, löytäminen ja ymmärtäminen

- Onko apua ja tietoa helppo löytää?
- Mistä olet saanut tietoa ja apua?
- Onko tieto helposti ymmärrettävissä?

Teema 4. Arvonlisäverollisuuteen liittyvät taloushallinnon tehtävät

- Onko tarkoituksena palkata tilitoimisto?
- Millä perusteella valitset tilitoimiston / kirjanpitäjän?